

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1980-1981

30 SEPTEMBER 1981

WETSONTWERP

tot wijziging van de wet van 17 juli 1975 met
betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening
van de ondernemingen

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

In toepassing van artikel 54, 3, G, van het Verdrag van Rome stelde de Europese Ministerraad op 25 juli 1978 een vierde vennootschapsrechtelijke richtlijn vast inzake de jaarrekening⁽¹⁾.

Krachtens deze richtlijn moeten de Lid-Staten de vennootschappen opgericht als naamloze vennootschap, als commanditaire vennootschap op aandelen of als personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, verplichten tot het opmaken van een jaarrekening (balans, resultatenrekening en toelichting) volgens de schema's en op grond van de waarderingsregels waarin de richtlijn voorziet. Deze vennootschappen moeten tevens hun jaarrekening laten controleren door hiertoe door de nationale wetgeving erkende personen en deze jaarrekening, samen met het jaarverslag en het controleverslag die hierop betrekking hebben, openbaar maken.

Reeds vóór de vierde richtlijn werd uitgevaardigd, was België in ruime mate tegemoet gekomen aan de verplichtingen die zij aan de Lid-Staten van de Europese Gemeenschap zou opleggen.

⁽¹⁾ Publikatieblad E.G. n^o L 222 van 14 augustus 1978.

Chambre des Représentants

SESSION 1980-1981

30 SEPTEMBRE 1981

PROJET DE LOI

modifiant la loi du 17 juillet 1975 relative à la
comptabilité et aux comptes annuels des
entreprises

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le 25 juillet 1978 le Conseil des Ministres de la Communauté Economique Européenne a arrêté, en application de l'article 54, 3, G, du Traité de Rome, une quatrième directive dans le domaine du droit des sociétés, consacrée aux comptes annuels⁽¹⁾.

Cette directive fait obligation aux Etats membres d'imposer aux sociétés constituées sous la forme de société anonyme, de société en commandite par actions ou de société de personnes à responsabilité limitée, d'établir des comptes annuels (bilan, compte de résultats et annexe) dans le respect des schémas et des règles d'évaluation prévus par la directive, de faire contrôler ces comptes par des personnes habilitées à cet effet par la loi nationale et de publier ces comptes annuels ainsi que les rapports de gestion et de contrôle qui les concernent.

La Belgique a très largement anticipé les obligations imposées par cette directive aux Etats membres de la Communauté Européenne.

⁽¹⁾ Journal officiel des Communautés n^o L 222 du 14 août 1978.

De grondslag van een nieuw boekhoudrecht werd gelegd met de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen. Nadien bepaalde het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 de regels voor het opmaken en openbaar maken van de jaarrekening en voor de waardering van de inventaris. Rekening houdend met de bedoeling die zowel in de memorie van toelichting als tijdens de parlementaire behandeling van de boekhoudwet werd tot uiting gebracht, werd ernaar gestreefd dit besluit rechtstreeks af te stemmen op de — toen nog in ontwerpvorm verkerende — vierde richtlijn. Bovendien heeft ook de wet van 24 maart 1978 betreffende de openbaarmaking van de akten en van de jaarrekening van de handelsvennootschappen en van de burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen, rekening gehouden met sommige bepalingen van de richtlijn die toen op het vlak van de Europese Ministerraad werd besproken.

Met andere woorden, de wijzigingen die op grond van deze vierde richtlijn aan de Belgische wetgeving moeten worden aangebracht, zijn eerder gering, behalve op één punt: krachtens de richtlijn dienen ook de kleine en middelgrote ondernemingen opgericht in de vorm van een naamloze vennootschap, een commanditaire vennootschap op aandelen, of een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, onder de toepassing van het besluit inzake de jaarrekening te worden gebracht, daar waar zij op grond van artikel 12 van de wet van 17 juli 1975 buiten het toepassingsgebied vielen van de belangrijkste uitvoeringsbesluiten van deze wet.

∴

Technisch gezien vergt de aanpassing van de Belgische wetgeving aan de vierde richtlijn:

1° diverse wijzigingen in de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen;

2° een wijziging van de boekhoudwet;

3° een amendement bij koninklijk besluit van het besluit van 8 oktober 1976 betreffende de jaarrekening van de ondernemingen en, als gevolg hiervan, van het koninklijk besluit van 7 maart 1978 betreffende het minimum genormaliseerd rekeningenstelsel en van het koninklijk besluit van 12 november 1979 betreffende de jaarrekening van de verzekeringsondernemingen.

∴

De wijzigingen in de vennootschapswet hebben betrekking op:

- het verbod tot winstuitkering, zolang op de balans kosten van oprichting en uitbreiding of kosten van onderzoek en ontwikkeling voorkomen, waarvan het bedrag na afschrijving groter is dan het bedrag van de beschikbare reserves en van de overgedragen winst (artikelen 34 en 37 van de richtlijn);
- de inhoud van het jaarverslag (artikel 46);
- de openbaarmaking van het jaarverslag en van het verslag van de commissarissen (artikel 47, § 1);
- de verspreiding van de jaarrekening in een andere vorm dan de wettelijk voorgeschreven openbaarmaking, alsook de verspreiding van de jaarrekening in verkorte vorm (artikelen 48 en 49).

Daartoe werd het ontwerp n° 388 tot wijziging van de wetten op de handelsvennootschappen geamendeerd, dat een aanpassing beoogt van de Belgische vennootschapswet aan de tweede E.E.G.-richtlijn van 13 december 1976, met betrek-

En effet, après que la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises ait jeté les bases d'un droit comptable nouveau, l'arrêté royal du 8 octobre 1976 a déterminé les règles qui doivent présider à l'élaboration et à la publication des comptes annuels et aux évaluations d'inventaire. Cet arrêté s'est inspiré tout directement, conformément à l'intention exprimée tant dans l'exposé des motifs qu'au cours de la discussion parlementaire de la loi comptable, des dispositions de la quatrième directive, à ce moment encore en projet. Au surplus, la loi du 24 mars 1978 relative à la publicité des actes et des comptes annuels des sociétés commerciales ou à forme commerciale, a, elle aussi, tenu compte de certaines dispositions de la directive en discussion, à ce moment, au niveau du Conseil des Ministres.

C'est dire que les adaptations à apporter à la suite de cette quatrième directive à la législation et à la réglementation belges sont d'ordre mineur, sauf sur un point: l'inclusion, en vertu de la directive, des petites et moyennes entreprises constituées sous la forme de société anonyme, de société en commandite par actions ou de société de personnes à responsabilité limitée, dans le champ d'application de la réglementation des comptes annuels alors que celles-ci se trouvaient exclues, par l'article 12 de la loi du 17 juillet 1975, du champ d'application des principaux arrêtés d'exécution de celle-ci.

∴

Sur le plan technique, l'adaptation de la législation et de la réglementation belges à la quatrième directive implique:

1° diverses modifications aux lois coordonnées sur les sociétés;

2° une modification de la loi comptable;

3° divers amendements à apporter, par arrêté royal, à l'arrêté du 8 octobre 1976 relatif aux comptes annuels des entreprises et, par ricochet, à l'arrêté royal du 7 mars 1978 relatif au plan comptable minimum normalisé et à l'arrêté royal du 12 novembre 1979 relatif aux comptes annuels des entreprises d'assurances.

∴

Les modifications à apporter aux lois sur les sociétés concernent:

- l'interdiction de distribution de bénéfice, si au bilan figurent des frais d'établissement ou des frais de recherche et de développement dont le montant, après amortissement, est supérieur au montant des réserves libres et des bénéfices reportés (articles 34 et 37 de la directive);
- le contenu du rapport de gestion (article 46);
- la publicité du rapport de gestion et du rapport des commissaires (article 47, § 1er);
- la diffusion, autre que sous la forme d'une publication légale de comptes annuels, ainsi que la diffusion de comptes annuels abrégés (articles 48 et 49).

A cet effet, des amendements ont été apportés au projet n° 388 modifiant les lois sur les sociétés commerciales et qui vise à adapter la législation belge sur les sociétés à la deuxième directive de la C.E.E., du 13 décembre 1976, en ce qui

king tot de oprichting van de naamloze vennootschap alsook de instandhouding en de wijziging van haar kapitaal ⁽¹⁾⁽²⁾.

De richtlijn vereist dat de jaarrekening van de door haar beoogde vennootschappen zou worden gecontroleerd door hiertoe door de nationale wetgeving erkende personen (artikel 51). Zij geeft de Lid-Statens evenwel een termijn van vijf jaar ⁽³⁾ om terzake de nodige maatregelen te treffen (artikel 55, § 2, e). Op dit stuk zijn er overigens Europese besprekingen aan de gang, meer bepaald in het kader van een ontwerp van achtste richtlijn betreffende de harmonisering van de voorwaarden voor de erkenning van de personen belast met de wettelijke controle van de jaarrekening. De Regering is voornemens van de in de vierde richtlijn bepaalde termijn gebruik te maken en haar maatregelen af te stemmen op de evolutie van het Europese recht, alsook op de ontwikkeling van het accountantsberoep in België.

∴

Zoals hierboven gezegd, werd de vierde richtlijn in België reeds grotendeels verwerkt in het besluit van 8 oktober 1976 betreffende de jaarrekening van de ondernemingen, een besluit waarnaar dat van 29 november 1977 betreffende de jaarrekening van de portefeuillemaatschappijen verwijst en waardoor overigens dat van 12 november 1979 betreffende de jaarrekening van de verzekeringsondernemingen, rechtstreeks is gereïspireerd.

Als gevolg van de richtlijn moeten deze besluiten op bepaalde punten worden aangevuld, onder meer inzake het vermelden van het gemiddeld personeelsbestand, de uitsplitsing van de omzet, en het bedrag van de schulden met een resterende looptijd van meer dan vijf jaar. Het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 zal terzake worden aangevuld zodra de wet van 17 juli 1975 in overeenstemming zal zijn gebracht met de vierde richtlijn als gevolg van de goedkeuring van dit ontwerp. Deze aanvullingen en eventuele andere, bij dezelfde gelegenheid voorgestelde aanpassingen aan het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, zullen, zoals wettelijk vereist, ter advies aan de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven worden voorgelegd.

WIJZIGING VAN DE BOEKHOUDWET VAN 17 JULI 1975

Vooraleer het ontwerp bij het Parlement in te dienen, wenste de Regering het advies in te winnen van de sociale gesprekspartners die in de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven zetelen. Daartoe werd dit ontwerp, in de vorm van een voorontwerp aan de Raad voorgelegd.

In zijn advies van 19 december 1980 heeft de Raad de krachtlijnen van het ontwerp goedgekeurd en eenparig een aantal voorstellen gedaan waarmee de Regering in ruime mate heeft rekening gehouden.

Bovendien bevat dit advies een aantal standpunten onder meer met betrekking tot de criteria op grond waarvan een onderneming als klein of middelgroot wordt aangemerkt en de verplichtingen van deze ondernemingen inzake het opmaken en het openbaar maken van een jaarrekening. Hoewel deze standpunten niet eenparig door de Raad werden ingenomen en slechts een meerderheids- of zelfs een minderheidsstandpunt zijn, heeft de Regering er ernstig rekening mee gehouden. Daarover wordt hierna gehandeld.

⁽¹⁾ Parl. Doc. Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 1979-1980, Doc. n° 388 van 5 december 1979.

⁽²⁾ Parl. Doc. Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 1980-1981, Doc. n° 388/5 van 26 februari 1981.

⁽³⁾ Deze termijn is begonnen lopen vanaf 1 augustus 1980.

concerne la constitution de la société anonyme ainsi que le maintien et les modifications de son capital ⁽¹⁾⁽²⁾.

Si la directive impose que les comptes annuels des sociétés qu'elle vise soient contrôlés par des personnes habilitées à cet effet par la loi nationale (article 51), elle accorde toutefois aux Etats membres un délai de cinq ans ⁽³⁾ pour régler ces questions (article 55, § 2, e). Celles-ci font par ailleurs l'objet de travaux communautaires, notamment dans le cadre d'un projet de huitième directive concernant l'harmonisation des conditions exigées des personnes habilitées à contrôler les comptes annuels. Le Gouvernement se propose de faire usage de ce délai prévu par la directive et de régler cette question à la lumière de l'évolution du droit communautaire et du développement en Belgique du corps des professionnels de la révision des comptes.

∴

Comme il a été dit ci-dessus, la matière couverte par la quatrième directive se trouve déjà, pour l'essentiel, traduite en Belgique, dans l'arrêté du 8 octobre 1976 relatif aux comptes annuels des entreprises, arrêté auquel se réfère celui du 29 novembre 1977 relatif aux comptes annuels des sociétés à portefeuille et qui, par ailleurs, a tout directement inspiré celui du 12 novembre 1979 relatif aux comptes annuels des entreprises d'assurances.

A la suite de la directive, certains compléments devront être apportés aux dispositions de ces arrêtés; ils concernent notamment la mention du nombre moyen de personnes occupées, la ventilation du chiffre d'affaires, le montant des dettes d'une durée résiduelle supérieure à 5 ans. Ces compléments seront apportés à l'arrêté royal du 8 octobre 1976 après que, par l'effet du vote du présent projet, la loi du 17 juillet 1975 aura été mise en concordance avec la quatrième directive. Ces compléments et les autres adaptations qu'il serait proposé d'apporter par la même occasion à l'arrêté royal du 8 octobre 1976, seront, selon le prescrit légal, soumis au Conseil Central de l'Economie.

MODIFICATION DE LA LOI COMPTABLE DU 17 JUILLET 1975

Avant de saisir le Parlement du projet, le Gouvernement a entendu recueillir l'avis des interlocuteurs sociaux, regroupés au sein du Conseil Central de l'Economie. A cet effet, il lui a transmis, en avant-projet, le texte faisant l'objet du présent projet de loi.

Dans son avis donné le 19 décembre 1980, le Conseil Central de l'Economie a marqué son accord sur l'essentiel du projet et a formulé, à l'unanimité, un certain nombre de propositions dont le Gouvernement a largement tenu compte.

Par ailleurs, cet avis comporte un certain nombre de prises de position relatives, notamment, aux critères de délimitation des petites et moyennes entreprises et à leurs obligations en matière d'établissement et de publication de leurs comptes annuels. Même si ces prises de position n'ont pas recueilli l'unanimité au sein du Conseil et ne reflètent l'avis que d'une majorité, voire d'une minorité de ses membres, le Gouvernement les a prises en très sérieuse considération; il en sera question ci-après.

⁽¹⁾ Doc. parl. Chambre des Représentants, session 1979-1980, Doc. n° 388 du 5 décembre 1979.

⁽²⁾ Doc. parl. Chambre des Représentants, session 1980-1981, Doc. n° 388/5 du 26 février 1981.

⁽³⁾ Ce délai a pris cours au 1er août 1980.

Ten slotte wenste de Raad dat elke onderneming die ertoe verplicht is een ondernemingsraad te hebben, en waarop derhalve het koninklijk besluit van 27 november 1973 houdende reglementering van de economische en financiële inlichtingen te verstrekken aan de ondernemingsraden, van toepassing is, een onverkorte jaarrekening zou opmaken en voorleggen aan de ondernemingsraad, in toepassing van artikel 17, tweede lid, 2° van hogergenoemd besluit.

Gelet op de bepalingen van het koninklijk besluit van 18 oktober 1978 waarbij voor de oprichting van een ondernemingsraad 100 tewerkgestelde werknemers worden vereist, en gelet op het feit dat, boven dit cijfer, de ondernemingen verplicht zijn tot het opmaken en het openbaar maken van een jaarrekening volgens het volledig schema, kan op dit vlak slechts een probleem rijzen in de relatief zeldzame gevallen waarin een onderneming met méér dan 100 werknemers bij de laatste sociale verkiezingen er naderhand minder zou tellen. Om dit te verhelpen en gevolg te geven aan de wens van de Centrale Raad, bepaalt het ontwerp dat zo een onderneming die op grond van de boekhoudwet haar jaarrekening mag opmaken en openbaar maken in een verkorte vorm, een ondernemingsraad heeft, zij ertoe verplicht is hem samen met haar jaarrekening de krachtens artikel 12 van de boekhoudwet samengevoegde of weggelaten gegevens mede te delen.

In deze kontekst wenst de Regering te onderstrepen dat de verplichting om de jaarrekening aan de ondernemingsraad mede te delen, in uitvoering van het koninklijk besluit van 27 november 1973, volledig losstaat van de verplichting om de jaarrekening openbaar te maken. Voor de bijkantoren in België van ondernemingen naar buitenlands recht, heeft voornoemde mededelingsplicht tegelijkertijd betrekking op de jaarrekening van de volledige onderneming — opgemaakt overeenkomstig de betrokken nationale wetgeving — en op de jaarrekening van de bijkantoren in België, opgemaakt overeenkomstig de Belgische boekhoudreglementering, meer in het bijzonder het koninklijk besluit van 8 oktober 1976.

..

Voor de uitwerking van dit wetsontwerp heeft de Regering kunnen rekenen op de medewerking van de Commissie voor Boekhoudende Normen waaraan ze had gevraagd voorstellen te formuleren. De Regering heeft eveneens het advies ingewonnen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en van het Nationaal College van Accountants van België. De voorgestelde tekst berust in grote mate op de geformuleerde voorstellen en ingewonnen adviezen.

I. — REGELING VOOR DE KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN

Zoals hierboven onderstreept zal de vierde richtlijn voor België als belangrijkste gevolg hebben, dat de meest essentiële bepalingen van de boekhoudreglementering toepasselijk worden gemaakt op de kleine en middelgrote ondernemingen zodra zij zijn opgericht in een vennootschapsvorm waarin de vennoten beperkt aansprakelijk zijn. Krachtens artikel 12 van de wet van 17 juli 1975 vielen de kleine en middelgrote vennootschappen immers buiten de toepassingsbesluiten van de wet, met name deze inzake jaarrekening en rekeningensstelsel. De richtlijn is evenwel van toepassing op alle naamloze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandelen en personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, ongeacht hun omvang of grootte, onder voorbehoud van enkele verder te bespreken modaliteiten. Vandaar de noodzaak om artikel 12 van de wet van 17 juli 1975 te wijzigen.

Enfin, le Conseil a formé le vœu que dans toute entreprise devant avoir un conseil d'entreprise et soumise dès lors à l'arrêté royal du 27 novembre 1973 relatif à l'information économique et financière à donner au conseil d'entreprise, les comptes annuels soient établis sous une forme non abrégée et communiqués au Conseil sous cette forme en application de l'article 17, alinéa 2, 2° dudit arrêté.

Compte tenu des dispositions de l'arrêté royal du 18 octobre 1978 fixant à 100 le nombre de travailleurs occupés rendant obligatoire la constitution d'un conseil d'entreprise, chiffre au-delà duquel les entreprises sont tenues d'établir et de publier des comptes annuels selon les schémas complets, un problème ne peut se poser à ce titre que dans les cas, relativement rares, où une entreprise qui occupait plus de 100 travailleurs lors des dernières élections sociales, viendrait ultérieurement à en occuper un nombre moindre. Pour rencontrer cette situation et donner suite à la préoccupation exprimée par le Conseil Central de l'Economie, le projet prévoit que si une entreprise qui sur base de la loi comptable peut établir et publier ses comptes annuels sous une forme abrégée, a un conseil d'entreprise, elle est tenue de communiquer à ce dernier, en même temps que les comptes annuels, les données contractées ou omises en vertu de l'article 12 de la loi comptable.

Dans ce contexte, le Gouvernement tient à confirmer que l'obligation de communication des comptes annuels au conseil d'entreprise en exécution de l'arrêté royal du 27 novembre 1973 est indépendante de l'obligation de publier les comptes annuels et que, dans le cas des succursales en Belgique d'entreprises de droit étranger, l'obligation de communication susvisée porte simultanément sur les comptes annuels de la société dans son ensemble, établis conformément à sa loi nationale et sur les comptes annuels des succursales en Belgique, établis conformément à la réglementation comptable belge, notamment l'arrêté royal du 8 octobre 1976.

..

Pour l'élaboration du présent projet de loi, le Gouvernement a obtenu la collaboration de la Commission des Normes Comptables qu'il avait chargée de lui soumettre des propositions. Il a également recueilli l'avis de l'Institut des Réviseurs d'Entreprises et du Collège national des Experts Comptables. Le texte proposé tient très largement compte de ces propositions et avis.

I. — REGIME DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES

Comme il a été souligné ci-avant, l'effet principal pour la Belgique de la quatrième directive sera de rendre l'essentiel des dispositions de la réglementation comptable applicable aux petites et moyennes entreprises, dès lors que celles-ci sont constituées sous la forme d'une société dans laquelle la responsabilité des associés est limitée. En effet, alors qu'en vertu de l'article 12 de la loi du 17 juillet 1975, les petites et moyennes sociétés étaient soustraites à l'application des principaux arrêtés d'exécution de la loi comptable et notamment en matière de comptes annuels et de plan comptable, la directive inclut dans son champ d'application toutes les sociétés anonymes, les sociétés en commandite par actions et les sociétés de personnes à responsabilité limitée, quelle que soit leur taille ou leur ampleur, avec toutefois certains allègements dont il sera question ci-après. D'où la nécessité d'amender l'article 12 de la loi du 17 juillet 1975.

Sommige aspecten van deze aanpassing dienen weliswaar nog verwerkt te worden in een wijziging aan het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, doch de Regering acht het nu reeds opportuun een overzicht te geven van de regeling voor kleine en middelgrote ondernemingen zoals zij er zal uitzien op grond van de vierde richtlijn.

∴

Wat betreft de natuurlijke personen die koopman zijn, de vennootschappen onder firma en de gewone commanditaire vennootschappen bedoeld in artikel 5 van de wet, met name deze waarvan het jaarlijks omzetcijfer exclusief de B.T.W. niet meer bedraagt dan het bij het koninklijk besluit van 20 juli 1978 vastgestelde bedrag van 15 miljoen frank, lijkt het nuttig vooraf te onderstrepen dat deze ondernemingen zoals nu, in de toekomst geen andere verplichtingen zullen hebben dan:

- a) het voeren van een vereenvoudigde boekhouding, gelijklopend met wat inzake de belasting over de toegevoegde waarde werd bepaald door artikel 12 van het koninklijk besluit n° 1 van 23 juli 1969;
- b) het opmaken van een inventaris en van een jaarrekening bestaande uit een balans, een resultatenrekening en een toelichting. Wat betreft de inventaris kunnen regels worden vastgesteld die aangepast zijn aan hun bijzondere toestand. Wat betreft de jaarrekening zal de Regering ze in uitvoering van artikel 11, 3° vrijstellen van de toepassing van de schema's gehecht aan het koninklijk besluit van 8 oktober 1976.

A. — Criteria voor de kleine en middelgrote onderneming

1. Huidige regeling in het Belgisch recht.

Artikel 12 van de wet van 17 juli 1975 voorziet in een afwijkende regeling voor de ondernemingen die geen der volgende drie drempels overschrijden:

jaargemiddelde van het personeelsbestand	50 ⁽¹⁾
jaaromzet, exclusief B.T.W.	50 miljoen ⁽¹⁾
balanstotaal	25 miljoen ⁽¹⁾

2. Regeling in de vierde richtlijn.

Artikel 11 van de richtlijn voorziet in een bijzondere regeling voor de vennootschappen die niet meer dan één der volgende drie drempels overschrijden:

jaargemiddelde van het personeelsbestand	50
jaaromzet, exclusief B.T.W.	80 miljoen ⁽²⁾
balanstotaal	40 miljoen ⁽³⁾

Een drempeloverschrijding heeft slechts uitwerking na verloop van één jaar.

De Lid-Staten hebben wel de mogelijkheid om het toepassingsgebied van deze drempels te beperken, doch niet om het uit te breiden.

3. Voorgestelde regeling (art. 7 van dit ontwerp dat artikel 12 van de wet van 17 juli 1975 wijzigt).

De voorgestelde tekst:

a) neemt de cijfers van de vierde richtlijn over, met andere woorden

jaargemiddelde van het personeelsbestand	50
jaaromzet, exclusief B.T.W.	80 miljoen
balanstotaal	40 miljoen.

⁽¹⁾ Het betreft de cijfers die voorkwamen in het ontwerp van Vierde Richtlijn.

⁽²⁾ 2 miljoen rekeneenheden.

⁽³⁾ 1 miljoen rekeneenheden.

Encore que certains des aspects de l'adaptation en cause feront l'objet d'une modification à apporter à l'arrêté royal du 8 octobre 1976, le Gouvernement croit opportun de donner dès maintenant un aperçu du régime des petites et moyennes entreprises tel qu'il se propose de l'aménager à la suite de la quatrième directive.

∴

Il n'est pas inutile, au préalable, de souligner en ce qui concerne les commerçants, personnes physiques et les sociétés en nom collectif ou en commandite simple visés à l'article 5 de la loi, c'est-à-dire ceux dont le chiffre d'affaires annuel, hors T.V.A., ne dépasse pas le chiffre de quinze millions de francs fixé par l'arrêté royal du 20 juillet 1978, que ces entreprises n'auront, comme actuellement, d'autres obligations que:

- a) de tenir une comptabilité simplifiée, parallèle à ce qui est d'ailleurs prévu, en ce qui concerne l'application de la taxe sur la valeur ajoutée, par l'article 12 de l'arrêté royal n° 1 du 23 juillet 1969;
- b) de faire inventaire et d'établir des comptes annuels comprenant un bilan, un compte de résultats et une annexe. En matière d'inventaire des règles adaptées à leur situation particulière pourront être autorisées. En matière de comptes annuels il est de l'intention du Gouvernement de les exonérer, en exécution de l'article 11, 3°, de l'application des schémas annexés à l'arrêté royal du 8 octobre 1976.

A. — Critères de la petite et moyenne entreprise

1. Régime actuel en droit belge.

L'article 12 de la loi du 17 juillet 1975 a prévu un régime dérogatoire en faveur des entreprises qui ne dépassent aucune des trois limites suivantes:

moyenne annuelle de travailleurs occupés	50 ⁽¹⁾
chiffre d'affaires annuel, hors T.V.A.	50 millions ⁽¹⁾
total du bilan	25 millions ⁽¹⁾

2. Régime de la quatrième directive.

L'article 11 de la directive prévoit un régime spécial pour les sociétés qui ne dépassent pas plus d'une des trois limites suivantes:

moyenne annuelle de travailleurs occupés	50
chiffre d'affaires annuel, hors T.V.A.	80 millions ⁽²⁾
total du bilan	40 millions ⁽³⁾

Le franchissement des seuils n'a d'effet qu'après un délai d'un an.

Les Etats membres ont la faculté de restreindre, mais non celle d'étendre le champ d'application des critères concernés.

3. Régime proposé (art. 7 du présent projet, modifiant l'article 12 de la loi du 17 juillet 1975).

Le texte proposé comporte:

a) l'adoption des chiffres de la quatrième directive, savoir

moyenne annuelle de travailleurs occupés	50
chiffre d'affaires annuel hors T.V.A.	80 millions
total du bilan	40 millions.

⁽¹⁾ Il s'agit des chiffres qui figuraient dans le projet de quatrième directive.

⁽²⁾ 2 millions d'unités de compte.

⁽³⁾ 1 million d'unités de compte.

b) neemt het systeem van de vierde richtlijn over, zodat de overschrijding van één der drie drempels niet impliceert dat de onderneming geen aanspraak meer zou kunnen maken op de soepeler regels voorzien voor K.M.O.'s.

Daarentegen lijkt het niet gepast dat een onderneming die weliswaar slechts één drempel zou overschrijden, maar dan in zeer ruime mate, onbeperkt zou kunnen aanspraak maken op een regeling die uitgedacht en opgezet werd voor kleine en middelgrote ondernemingen. Daarom voorziet het ontwerp in dat geval in een beperking, namelijk het dubbele van de hierboven vermelde cijfers.

Voor de uitvoeringsmaatregelen van de wet met betrekking tot de berekeningswijze van de drempels, is de Regering voornemens de regeling over te nemen van de vierde richtlijn inzake de in de tijd gespreide uitwerking van de drempeloverschrijding.

Steunend op de huidige bepaling van artikel 39 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, is zij overigens ook voornemens te stellen dat, zo de onderneming deel uitmaakt van een groep die verschillende ondernemingen bevat hetzij in opgaande lijn, hetzij in dalende lijn, de voormelde cijfers moeten worden berekend op geconsolideerde wijze.

B. — De jaarrekening van de kleine en middelgrote ondernemingen

1. Huidige regeling in het Belgisch recht.

a) Krachtens de boekhoudwet van 17 juli 1975, moeten alle ondernemingen, ongeacht hun omvang en rechtsvorm, een interne jaarrekening opmaken. Deze jaarrekening moet rechtstreeks voortvloeien uit de rekeningen waarin vooraf de inventarisgegevens werden opgenomen⁽¹⁾⁽²⁾. De rekeningen moeten worden ingedeeld volgens een rekeningensstelsel dat aangepast is aan het bedrijf van de onderneming.

b) Als de onderneming één van de drempels overschrijdt waarin het huidig artikel 12 van de boekhoudwet voorziet (jaargemiddelde van het personeelsbestand 50; jaaromzet, exclusief B.T.W. 50 miljoen frank; balans totaal 25 miljoen frank) moet haar jaarrekening worden opgemaakt met naleving van de beginselen, waarderingsregels en schema's bepaald bij het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen⁽³⁾ en moet haar rekeningensstelsel overeenstemmen met de minimumindeling van het algemeen rekeningensstelsel bepaald bij het koninklijk besluit van 7 maart 1978.

Wordt geen van voormelde drempels overschreden dan hoeft de onderneming geen jaarrekening op te maken volgens de schema's en regels bepaald bij het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 en hoeft het rekeningensstelsel niet overeen te stemmen met het algemeen rekeningensstelsel.

⁽¹⁾ Artikel 7 van de wet van 17 juli 1975.

⁽²⁾ De natuurlijke personen die koopman zijn, de vennootschappen onder firma of de gewone commanditaire vennootschappen die, overeenkomstig artikel 5 van de boekhoudwet, een vereenvoudigde boekhouding voeren, zijn eveneens verplicht een inventaris en een jaarrekening op te maken. In hun geval is er evenwel geen rechtstreekse en verplichte band tussen de jaarrekening en de rekeningen gelet op het feit dat deze ondernemingen de in de boeken opgenomen gegevens niet in rekeningen moeten inschrijven.

⁽³⁾ Met uitzondering van de ondernemingen uit de financiële sector waarop bijzondere regels en schema's van toepassing zijn (cfr. artikel 16 van de boekhoudwet).

b) l'adoption du système C.E.E. selon lequel le franchissement d'un seul des trois seuils n'entraîne pas la perte des allègements prévus pour les petites et moyennes entreprises.

En revanche, il ne paraît pas indiqué de permettre qu'une entreprise qui ne dépasserait qu'un seul des seuils susvisés, mais le dépasserait de manière très sensible puisse, sans limites, se prévaloir d'un régime conçu et institué pour les entreprises petites et moyennes. C'est pourquoi le projet prévoit, dans ce cas, une limite; celle-ci est fixée au double des chiffres mentionnés ci-dessus.

Dans les mesures d'exécution de la loi relative aux modalités de calcul de ces seuils, le Gouvernement se propose d'adopter le régime de la quatrième directive relatif à l'effet différé dans le temps du franchissement des seuils.

Par ailleurs, il envisage, en s'inspirant en cela de ce que prévoit actuellement l'article 39 de l'arrêté royal du 8 octobre 1976 relatif aux comptes annuels des entreprises, de prescrire que lorsque l'entreprise fait partie d'un groupe comportant des entreprises situées soit en aval, soit en amont, les chiffres susvisés se calculent sur base consolidée.

B. — Les comptes annuels des petites et moyennes entreprises

1. Régime actuel en droit belge.

a) En vertu de la loi comptable du 17 juillet 1975, toutes les entreprises, quelle que soit leur taille et quelle que soit leur forme juridique sont tenues d'établir, dans l'ordre interne, des comptes annuels. Ces comptes annuels doivent résulter directement des comptes, après que ceux-ci aient enregistré les données de l'inventaire⁽¹⁾⁽²⁾. Les comptes doivent être articulés selon un plan comptable approprié à l'activité de l'entreprise.

b) Si l'entreprise excède un des seuils prévus actuellement à l'article 12 de la loi comptable (moyenne annuelle de travailleurs occupés 50; chiffre d'affaires annuel, hors T.V.A., 50 millions de francs; total du bilan, 25 millions de francs) les comptes annuels doivent être établis selon les principes, les règles d'évaluation et les schémas prévus à l'arrêté royal du 8 octobre 1976 relatif aux comptes annuels des entreprises⁽³⁾ et son plan comptable doit être conforme au plan comptable minimum normalisé prévu par l'arrêté royal du 7 mars 1978.

Si l'entreprise n'excède aucun des seuils susvisés, les comptes annuels qu'elle établit ne doivent pas être établis selon les schémas et règles prévus par l'arrêté du 8 octobre 1976 et leur plan comptable ne doit pas être conforme au plan comptable minimum normalisé.

⁽¹⁾ Article 7 de la loi du 17 juillet 1975.

⁽²⁾ Les commerçants, personnes physiques, les sociétés en nom collectif ou en commandite simple qui tiennent, conformément à l'article 5 de la loi comptable, une comptabilité simplifiée sont également tenus de faire inventaire et d'établir des comptes annuels. Dans leur cas toutefois, il n'existe pas de lien direct obligatoire entre les comptes annuels et les comptes vu que dans le chef de ces entreprises, les données reprises dans les journaux ne doivent pas être portées dans des comptes.

⁽³⁾ A l'exception des entreprises du secteur financier qui sont soumises à des règles et schémas particuliers (cfr. article 16 de la loi comptable).

c) Onder voorbehoud van de toepassing van artikel 39 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 waarvan hierna sprake zal zijn, moet de jaarrekening die ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de algemene vergadering der aandeelhouders en in voorkomend geval openbaargemaakt door neerlegging ter griffie, dezelfde zijn als de interne jaarrekening, met uitzondering van de afronding der bedragen tot het duizendtal.

d) Wat de ondernemingen betreft opgericht in de rechtsvorm van een naamloze vennootschap, van een commanditaire vennootschap op aandelen, van een coöperatieve vennootschap of van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, verwijzen de artikelen 77, 107, 137 en 158 inzake de jaarrekening uitdrukkelijk naar de boekhoudwet en de besluiten genomen ter uitvoering ervan.

e) De jaarrekening der vennootschappen opgericht in één van de sub d) genoemde rechtsvormen moet worden openbaargemaakt door neerlegging ter griffie en verzending aan de Balanscentrale. Samen met de jaarrekening moeten de stukken genoemd in artikel 80, tweede lid van de wet op de handelsvennootschappen worden neergelegd.

2. Regeling in de vierde richtlijn.

Alle naamloze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandelen en personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid vallen, ongeacht hun omvang, onder de toepassing van de vierde richtlijn. De richtlijn geeft de Lid-Staten evenwel de mogelijkheid om kleine en middelgrote vennootschappen toe te staan:

a) hun balans in verkorte vorm op te maken en openbaar te maken (artikelen 11 en 47, § 2, 1ste lid, litt. a));

b) een verkorte resultatenrekening op te maken en geen resultatenrekening openbaar te maken (artikelen 27 en 47, § 2, 1ste lid, litt. b));

c) een verkorte toelichting op te maken en openbaar te maken (artikelen 44 en 47, § 2, 1ste lid, litt. b)).

3. Voorgestelde regeling

a) Algemene benadering.

Ter wille van een samenhangende en eenvoudige reglementering stelt de Regering voor om inzake de opmaking van de interne jaarrekening en de toepassing van het algemeen rekeningsstelsel geen onderscheid te maken tussen de kleine en middelgrote ondernemingen op grond van hun rechtsvorm, tenzij het gaat om natuurlijke personen die koopman zijn, vennootschappen onder firma of gewone commanditaire vennootschappen die bedoeld worden in artikel 5 van de wet (dus diegene waarvan de jaaromzet niet meer beloopt dan 15 miljoen frank, een cijfer dat thans vastgesteld is bij het koninklijk besluit van 20 juli 1978). De behoeften inzake intern beheer zijn inderdaad dezelfde, ongeacht of de aansprakelijkheid der vennoten onbeperkt, of integendeel beperkt weze tot het bedrag van hun inbreng. Het lijkt echter wenselijk de eerstgenoemde een bijkomende aanpassingstermijn te verlenen voor de toepassing van de reglementering. Dat gebeurt in artikel 13, § 2 van het ontwerp.

Om eenzelfde reden van vereenvoudiging voorziet het ontwerp voor alle kleine en middelgrote ondernemingen waarop het besluit inzake de jaarrekening toepasselijk is, in het gebruik van identieke schema's voor de interne jaarrekening en voor de jaarrekening die gebeurlijk aan de algemene vergadering der vennoten moet worden voorgelegd en waarvoor de wettelijke verplichting tot openbaarmaking geldt. Derhalve zal een kleine of middelgrote onderneming die krachtens (het nieuwe) artikel 12, § 1 van de wet een jaarrekening volgens een verkort schema mag opmaken en openbaar maken, hetzelfde verkorte schema mogen gebruiken voor het opmaken van de interne jaarrekening in uitvoering van artikel 7 van de boekhoudwet.

c) Sous réserve de l'application de l'article 39 de l'arrêté royal du 8 octobre 1976, dont question ci-après, les comptes annuels à soumettre à l'assemblée générale des associés et le cas échéant à publier par dépôt au greffe doivent être identiques aux comptes annuels internes, sauf l'arrondissement des chiffres au millier de francs.

d) En ce qui concerne les entreprises constituées sous la forme de société anonyme, de société en commandite par actions, de société coopérative ou de société de personnes à responsabilité limitée, les lois coordonnées sur les sociétés commerciales, font en leurs articles 77, 107, 137 et 158, expressément renvoi et référence en matière de comptes annuels, à la loi comptable et aux arrêtés pris pour son exécution.

e) Les comptes annuels de sociétés constituées sous l'une des formes prévues au littéra d) ci-dessus doivent être rendus publics par dépôt au greffe et transmission à la Centrale des bilans. Doivent être déposés en même temps que les comptes annuels les documents énumérés à l'article 80, alinéa 2 des lois sur les sociétés.

2. Régime de la quatrième directive.

Toutes les sociétés anonymes, les sociétés en commandite par actions et les sociétés de personnes à responsabilité limitée sont, indépendamment de leur taille, incluses dans le champ d'application de la directive. La directive prévoit toutefois la faculté pour les Etats membres de permettre aux petites et moyennes sociétés:

a) d'établir et de publier leur bilan selon une forme abrégée (articles 11 et 47, § 2, alinéa 1er, litt. a));

b) d'établir un compte de résultats abrégé et de ne pas publier de compte de résultats (articles 27 et 47, § 2, alinéa 1er, litt. b));

c) d'établir et de publier une annexe abrégée (articles 44 et 47, § 2, alinéa 1er, litt. b)).

3. Régime proposé.

a) Approche générale.

Dans un souci de cohérence et de simplification, le Gouvernement propose, sauf en ce qui concerne les commerçants, personnes physiques, les sociétés en nom collectif ou en commandite simple visés par l'article 5 de la loi (c'est-à-dire ceux dont le chiffre d'affaires annuel ne dépasse pas le chiffre de quinze millions fixé actuellement par l'arrêté royal du 20 juillet 1978) de ne pas opérer, sous l'angle de l'établissement des comptes annuels internes et de l'application du plan comptable minimum normalisé, de distinction entre les petites et moyennes entreprises selon la forme juridique qu'elles revêtent. En effet, les besoins de gestion interne sont identiques, que la responsabilité des associés soit illimitée ou qu'elle soit limitée au montant de leur mise. Il paraît toutefois indiqué d'accorder aux premières un délai complémentaire pour l'application de la réglementation. C'est ce que prévoit l'article 13, § 2 du projet.

Pour les mêmes raisons de simplification, le projet prévoit pour l'ensemble des sociétés petites et moyennes soumises à l'arrêté sur les comptes annuels, l'adoption de schémas identiques en ce qui concerne les comptes annuels à établir dans l'ordre interne et ceux devant, le cas échéant, être présentés à l'assemblée générale des associés et faire l'objet de la publicité légale. Il s'ensuit qu'une entreprise petite ou moyenne, habilitée en vertu de l'article 12, § 1er (nouveau) de la loi à présenter et à publier ses comptes annuels selon un schéma abrégé, pourra faire usage de ce même schéma abrégé en ce qui concerne les comptes annuels à établir dans l'ordre interne en application de l'article 7 de la loi comptable.

b) *Balans.*

De Regering is voornemens (artikel 7 van het ontwerp) gebruik te maken van de mogelijkheid die de vierde richtlijn biedt om de kleine en middelgrote vennootschappen toe te staan de balans die zij voorleggen aan de algemene vergadering en door neerlegging ter griffie openbaar maken, op te maken volgens een verkort schema.

Dit verkort schema zou, vergeleken bij het balansschema gevoegd bij het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, de belangrijkste posten bevatten aangeduid met een Romeins cijfer evenals de meest betekenisvolle posten aangeduid met een hoofdletter. De andere posten zouden mogen worden samen-gevoegd.

c) *Resultatenrekening.*

Voor de resultatenrekening is de Regering voornemens gebruik te maken van de mogelijkheid geboden door de richtlijn om de kleine en middelgrote vennootschappen toe te laten een verkorte resultatenrekening aan de algemene vergadering voor te leggen en openbaar te maken. Dit verkort schema zou, vergeleken bij het schema gevoegd bij het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, de belangrijkste posten bevatten aangeduid met een Romeins cijfer evenals andere belangrijke posten aangeduid met een hoofdletter, zoals de personeelskosten en de afschrijvingen, de waardeverminderingen en de voorzieningen voor risico's en lasten.

Voor de openbaarmaking van de resultatenrekening is de Regering daarentegen voornemens geen gebruik te maken van de mogelijkheid die de richtlijn biedt om de kleine vennootschappen van deze verplichting te ontslaan. De naamloze vennootschappen en de commanditaire vennootschappen op aandelen moeten deze verplichting immers reeds jaren nakomen en sedert de wet van 24 maart 1978 geldt zij ook voor de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid alsmede voor de coöperatieve vennootschappen. Het lijkt niet verantwoord om deze optiek fundamenteel te wijzigen, vooral omdat de resultatenrekening, volgens de bewoordingen van het Verslag aan de Koning dat het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 voorafgaat, « een essentiële betekenis krijgt, even belangrijk zonet belangrijker dan de balans ».

d) *Toelichting.*

In verband met de inhoud van de toelichting wenst de Regering gebruik te maken van de mogelijkheid die de vierde richtlijn biedt om de kleine en middelgrote vennootschappen toe te staan een verkorte toelichting op te maken, aan de algemene vergadering voor te leggen en openbaar te maken. Het verkorte schema zou rechtstreeks steunen op artikel 44 van de richtlijn.

e) *Eventuele ontwrichting van de mededingingsvoorwaarden.*

In hogergenoemd advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven wordt de aandacht gevestigd op een mogelijke ontwrichting van de mededinging die de hier te lande gevestigde ondernemingen zouden kunnen ondervinden zo hun zwaardere verplichtingen of ruimere publikatieplichten zouden worden opgelegd dan aan hun concurrenten uit andere E.E.G.-Lid-Staten die zich hier kunnen beroepen op het vrije goederenverkeer en de vrije dienstverlening.

Uit hetgeen voorafgaat moet worden afgeleid dat de Regering het voorschrift van de richtlijn inzake de kleine en middelgrote ondernemingen nauwgezet heeft gevolgd. Zij is daarvan slechts op twee punten afgeweken: het behoud van een kwantitatieve limiet in geval één der drempels ruim wordt overschreden; het behoud van de verplichting een resultatenrekening openbaar te maken. Die uitzonderingen lijken de Regering volkomen verantwoord.

b) *Le bilan.*

Le Gouvernement propose (art. 7 du projet) de faire usage de la faculté ouverte par la quatrième directive et de permettre aux petites et moyennes sociétés que le bilan qu'elles établissent dans l'ordre interne, qu'elles soumettent à l'assemblée générale des associés et qu'elles publient, soit établi selon un schéma abrégé.

Ce schéma abrégé comporterait par référence au schéma du bilan annexé à l'arrêté royal du 8 octobre 1976 les rubriques principales indicées d'un chiffre romain et les rubriques les plus significatives parmi celles-ci indicées par une lettre majuscule. Les autres rubriques pourraient être regroupées.

c) *Compte de résultats.*

En ce qui concerne le compte de résultats, le Gouvernement propose de faire usage de la faculté ouverte par la directive et de permettre aux petites et moyennes sociétés d'établir, de présenter à l'assemblée générale et de publier un compte de résultats selon un schéma abrégé. Ce schéma abrégé comporterait par référence au schéma annexé à l'arrêté royal du 8 octobre 1976 les rubriques principales indicées par un chiffre romain ainsi que certaines autres données importantes indicées par une lettre majuscule telles les frais du personnel et les amortissements, réductions de valeur et provisions pour risques.

En revanche, en ce qui concerne la publicité du compte de résultats, le Gouvernement se propose de ne pas faire usage de la faculté ouverte par la directive d'exonérer les petites sociétés de cette obligation. En effet, cette obligation incombe depuis plusieurs décennies aux sociétés anonymes et aux sociétés en commandite par actions et, depuis la loi du 24 mars 1978, aux sociétés de personnes à responsabilité limitée et aux sociétés coopératives. Il ne paraît pas justifié de changer fondamentalement d'optique, d'autant plus que selon les termes du rapport au Roi précédant l'arrêté royal du 8 octobre 1976, « le compte de résultats revêt une signification essentielle, aussi importante, voire plus importante que le bilan ».

d) *Annexe.*

Quant au contenu de l'annexe, le Gouvernement entend faire usage de la faculté ouverte par la quatrième directive, pour permettre aux petites et moyennes sociétés d'établir, de présenter à l'assemblée générale et de publier une annexe abrégée. Le schéma abrégé s'inspirerait directement de ce que prévoit l'article 44 de la quatrième directive.

e) *Distorsions éventuelles de concurrence.*

Dans l'avis précité du Conseil Central de l'Economie, il est souligné que des distorsions de concurrence pourraient résulter pour les entreprises établies dans le pays si elles étaient astreintes à des obligations plus lourdes ou à des divulgations plus larges que leurs concurrents établis dans d'autres Etats membres de la C.E.E. et bénéficiant ici de la libre circulation des marchandises et de la libre prestation de services.

Ainsi qu'il résulte de ce qui précède, le Gouvernement s'est très étroitement aligné, en ce qui concerne les petites et moyennes entreprises, sur ce que prévoit la directive. Il ne s'en est écarté que sur deux points: le maintien d'une limite quantitative en cas de franchissement sensible d'un des seuils; le maintien de l'obligation de publier un compte de résultats. Ces exceptions lui paraissent entièrement justifiées.

Wanneer — in concreto — de verschillen in de wetgeving en in de aan de ondernemingen opgelegde verplichtingen een ontwrichting van de mededinging mochten veroorzaken ten nadele van een in België gevestigde onderneming, zou de Minister van Middenstand krachtens artikel 15 van de boekhoudwet een afwijking kunnen toestaan van verplichtingen opgelegd door de Belgische reglementering zo deze strenger blijken dan deze opgelegd door de vierde richtlijn.

C. — Controle van de jaarrekening van kleine en middelgrote vennootschappen

1. Huidige regeling in het Belgisch recht.

a) Krachtens de artikelen 64, 111, 134, 145 en 146 van de vennootschapswet moet elke naamloze vennootschap, commanditaire vennootschap op aandelen, coöperatieve vennootschap en personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, ongeacht haar omvang, minstens één commissaris hebben; slechts in de P.V.B.A.'s met ten hoogste vijf vennoten is de aanstelling van commissarissen niet verplicht. Wordt in dit laatste geval geen commissaris benoemd, dan beschikt elke vennoot over het onderzoeks- en toezichtsrecht van de commissarissen (artikel 134).

b) Onder voorbehoud van de bijzondere bepalingen die gelden voor de ondernemingen uit de financiële sector (banken, privé-spaarkassen, verzekeringsondernemingen) is een vennootschap niet verplicht om als commissaris een bedrijfsrevisor aan te stellen, tenzij zij een publiek beroep heeft gedaan op de geldbeleggers (artikelen 64bis, 111 en 146).

2. Regeling in de vierde richtlijn.

De richtlijn biedt de Lid-Staten de mogelijkheid om kleine en middelgrote vennootschappen vrij te stellen van de verplichting hun jaarrekening te laten controleren door een krachtens de nationale wet tot de controle van de jaarrekening gemachtigde persoon (artikel 51, § 2).

3. Overwogen regeling.

De Regering is voornemens de controle van de jaarrekening van kleine en middelgrote vennootschappen te koppelen aan het algemene probleem inzake de controle van de jaarrekening van vennootschappen. Zoals hierboven aangestipt, moet dit probleem worden geregeld binnen de termijn van vijf jaar bepaald door de richtlijn, in het licht van de evolutie van het Europees recht en van de ontwikkeling van het accountantsberoep in België.

D. — Openbaarmaking van het jaarverslag en van het verslag der commissarissen

1. Huidige regeling in het Belgisch recht.

Thans moeten het jaarverslag (verslag der beheerders) en het controleverslag (verslag der commissarissen) ter beschikking worden gehouden van de vennoten (artikel 78 van de vennootschapswet), maar zij moeten niet worden openbaar gemaakt door neerlegging ter griffie. Dit laatste geldt wel voor de conclusie van het verslag der commissarissen.

Terzake bestaat tussen de vennootschappen geen onderscheid op grond van hun omvang.

2. Regeling in de vierde richtlijn.

De vierde richtlijn legt de verplichting op om het jaarverslag en het controleverslag openbaar te maken door neerlegging ter griffie (artikel 47, § 1). De richtlijn geeft de Lid-Staten evenwel de mogelijkheid om de kleine en middelgrote vennootschappen van deze verplichting te ontslaan (artikel 47, § 2, lid 3).

Au cas où, concrètement, les disparités de législations et d'obligations imposées aux entreprises devraient créer une distorsion des conditions de concurrence en défaveur d'une entreprise établie en Belgique, le Ministre des Classes moyennes aurait la faculté de lui accorder, en vertu de l'article 15 de la loi comptable, une dérogation aux exigences de la réglementation belge dans la mesure où elles excèdent celles de la quatrième directive.

C. — Le contrôle des comptes annuels des petites et moyennes sociétés

1. Régime actuel en droit belge.

a) En vertu des articles 64, 111, 134, 145 et 146 des lois sur les sociétés, il doit y avoir un ou plusieurs commissaires dans toutes les sociétés anonymes, les sociétés en commandite par actions, les sociétés coopératives et les sociétés de personnes à responsabilité limitée, quelle que soit la taille de ces sociétés; il n'y a d'exception à cette obligation que pour les S.P.R.L. dont le nombre d'associés ne dépasse pas cinq; si, dans ce cas, aucun commissaire n'est nommé, chaque associé a les pouvoirs d'investigation et de contrôle des commissaires (article 134).

b) Sans préjudice des dispositions particulières applicables aux entreprises du secteur financier (banques, caisses d'épargne, compagnies d'assurances), une société n'est tenue de désigner comme commissaire un réviseur d'entreprises que si elle a fait appel public à l'épargne (articles 64bis, 111 et 146).

2. Régime de la quatrième directive.

La directive prévoit la faculté pour les Etats membres de déroger en faveur des petites et moyennes sociétés à l'obligation de faire contrôler leurs comptes annuels par une personne habilitée en vertu de la loi nationale, au contrôle des comptes (article 51, § 2).

3. Régime envisagé.

Le Gouvernement se propose de rattacher la question du contrôle des comptes des sociétés petites et moyennes au problème général du contrôle des comptes des sociétés, qui, comme il est signalé ci-dessus, devra être réglé dans le délai de cinq ans prévu par la directive, à la lumière de l'évolution du droit communautaire et du développement en Belgique du corps des professionnels de la révision des comptes.

D. — Publicité du rapport de gestion et du rapport des commissaires

1. Régime actuel en droit belge.

A l'heure actuelle, le rapport de gestion (rapport des administrateurs) et le rapport de contrôle (rapport des commissaires) doivent être tenus à la disposition des associés (article 78 des lois sur les sociétés) mais ne font pas l'objet d'une publicité par la voie du dépôt au greffe. Toutefois, les conclusions du rapport de contrôle doivent être déposées au greffe.

Aucune distinction n'est faite entre les sociétés en fonction de leur taille.

2. Régime de la quatrième directive.

La quatrième directive impose la publicité, par dépôt au greffe, du rapport de gestion et du rapport de contrôle (article 47, § 1er). Elle permet toutefois aux Etats membres d'exonérer les petites et moyennes entreprises de cette obligation (article 47, § 2, alinéa 3).

3. Voorgestelde regeling.

De Regering is niet voornemens om op dit stuk tussen de vennootschappen een onderscheid te maken op grond van hun omvang.

Bij de amendering van het ontwerp n° 388 heeft zij evenwel gebruik gemaakt van de mogelijkheid geboden door de vierde richtlijn om de openbaarmaking door neerlegging van het jaarverslag ter griffie, te vervangen door de verplichting om dit ter beschikking te houden van ieder belangstellende. Vermoedelijk zullen de kleine en middelgrote ondernemingen van deze mogelijkheid ruimschoots gebruik maken.

II. — TOEPASSING VAN ARTIKEL 27 VAN DE VIERDE RICHTLIJN

De vierde richtlijn geeft de Lid-Staten de mogelijkheid om vennootschappen toe te staan bepaalde posten in de openbaar gemaakte jaarrekening samen te voegen (artikelen 27 en 47, 3) op voorwaarde dat zij niet meer dan één der hiernavermelde drempels overschrijden:

jaaromzet	320 miljoen frank
balanstotaal	160 miljoen frank
jaargemiddelde personeelsbestand	250

Een regeling die van rechtswege aan de ondernemingen van deze omvang zou toelaten een verkorte jaarrekening openbaar te maken, zou een aanzienlijke stap achteruit betekenen ten aanzien van de huidige toestand wat betreft de duidelijkheid en de volledigheid van de openbaar gemaakte jaarrekening. Daarom maakt de Regering momenteel van deze mogelijkheid geen gebruik. Zij kijkt evenwel met belangstelling uit naar wat in de andere Lid-Staten zal worden beslist.

Anderzijds zou een uiteenlopend beleid in de verschillende Lid-Staten van de Europese Gemeenschappen ten aanzien van deze vennootschappen tot een concurrentiële ongelijkheid kunnen leiden. Daarom zou het ook verantwoord zijn aan deze ondernemingen een afwijking toe te staan op grond van artikel 15 van de wet van 17 juli 1975, wanneer door de effectieve ongelijkheid inzake verplichtingen in de verschillende Lid-Staten de concurrentievoorwaarden worden vervalst ten koste van een Belgische onderneming die hierdoor schade zou lijden. Zulks zou ook het geval kunnen zijn als de ontwrichting van de mededingingsvoorwaarden zou voortvloeien uit het feit dat men de facto moeilijk inzake kan krijgen in de jaarstukken van buitenlandse concurrenten.

* *

Op grond van het ontwerp kunnen de verplichtingen inzake boekhouding en jaarrekening der diverse categorieën ondernemingen schematisch worden voorgesteld als volgt:

3. Régime proposé.

Le Gouvernement n'envisage pas d'opérer sur ce point une distinction, fondée sur leur taille, entre les sociétés.

Il a toutefois fait usage dans les amendements apportés au projet n° 388, de la faculté ouverte par la quatrième directive de remplacer la publicité par dépôt au greffe du rapport de gestion par la tenue de celui-ci à la disposition de tout intéressé. Il est permis de penser que les petites et moyennes entreprises utiliseront largement cette faculté.

II. — APPLICATION DE L'ARTICLE 27 DE LA QUATRIÈME DIRECTIVE

La quatrième directive prévoit, en ce qui concerne les sociétés qui ne dépassent pas plus d'un des seuils ci-après:

chiffre d'affaires annuel... ..	320 millions de francs
total du bilan	160 millions de francs
moyenne annuelle de travailleurs occupés	250

la faculté pour les Etats membres de les autoriser à contracter certaines rubriques dans leurs comptes publiés (articles 27 et 47, 3 de la directive).

L'introduction d'un régime permettant de plein droit à des entreprises de cette taille de publier des comptes annuels contractés constituerait un recul considérable, par rapport à la situation actuelle, de la clarté et du caractère complet des comptes publiés. C'est pourquoi, le Gouvernement ne retient pas à ce stade cette faculté. Il restera toutefois attentif à ce qui sera décidé dans les autres Etats membres de la Communauté européenne.

En revanche, l'inégalité de concurrence qui, en ce qui concerne ces sociétés, pourrait résulter de politiques différentes qui seraient suivies par les Etats membres de la Communauté européenne, pourrait justifier l'octroi à ces entreprises de dérogations fondées sur l'article 15 de la loi du 17 juillet 1975, lorsque l'inégalité effective des obligations existant dans les différents Etats membres est susceptible de fausser, au détriment d'une entreprise belge, les conditions concrètes de la concurrence et lui causer un dommage. Il pourrait en être de même dans le cas où une distorsion de concurrence résulterait de la difficulté d'accéder — en fait — aux documents sociaux de concurrents étrangers.

* *

Sur base du projet, les obligations en matière de comptabilité et de comptes annuels des diverses catégories d'entreprises peuvent schématiquement être présentées comme suit:

Overzicht van de toepassing van de wetgeving
en de reglementering over de boekhouding
en de jaarrekening van de ondernemingen

Categoricën ondernemingen

Aperçu de l'application de la législation
et réglementation en matière de comptabilité
et de comptes annuels des entreprises

Catégories d'entreprises

	I	II	III
	Kooplieden - natuurlijke personen. — <i>Commerçants - personnes physiques.</i> Vennootschappen onder firma. — <i>Sociétés en nom collectif.</i> Gewone commanditaire vennootschappen met een omzet ≤ 15 M ⁽¹⁾ . — <i>Société en commandite simple ayant un chiffre d'affaires ≤ 15 M ⁽¹⁾.</i>	Ondernemingen, andere dan deze vermeld onder (I) die, welke ook hun rechtsvorm weze, niet meer dan één van de volgende drempels overschrijden: — <i>Entreprises autres que celles sub I qui, quelle que soit leur forme juridique, ne dépassent pas plus d'une des limites suivantes:</i> Personeel: — <i>Personnel:</i> 50. Omzet: — <i>Chiffre d'affaires:</i> 80 M. Balanstotaal: — <i>Total du bilan:</i> 40 M, behoudens wanneer zij één van de volgende drempels overschrijden: — <i>sauf si elles dépassent une des limites suivantes:</i> Personeel: — <i>Personnel:</i> 100. Omzet: — <i>Chiffre d'affaires:</i> 160 M. Balanstotaal: — <i>Total du bilan:</i> 80 M.	Ondernemingen andere dan die vermeld onder (I) en (II). — <i>Entreprises autres que celles visées aux I et II.</i>
VERPLICHTINGEN INZAKE: — OBLIGATIONS EN MATIERE DE:			
1. Boekhouding. — <i>Comptabilité.</i>	Mogen een vereenvoudigde boekhouding voeren volgens de bepalingen van artikel 5 van de wet. — <i>Peuvent tenir une comptabilité simplifiée en vertu de l'article 5 de la loi.</i>	Moeten een volledige boekhouding voeren volgens de bepalingen van artikelen 3 en 4 van de wet. — <i>Doivent tenir une comptabilité complète conformément aux dispositions des articles 3 et 4 de la loi.</i>	
2. Rekeningenstelsel. — <i>Plan comptable.</i>	Moeten geen rekeningen houden dus ook geen rekeningenstelsel hebben. — <i>Ne doivent pas tenir de comptes et ne doivent dès lors pas avoir de plan comptable.</i>	Moeten een rekeningenstelsel hebben dat in overeenstemming is met het koninklijk besluit van 7 maart 1978 ⁽¹⁾ . — <i>Doivent avoir un plan comptable. Celui-ci doit être conforme aux dispositions de l'arrêté royal du 7 mars 1978 ⁽¹⁾.</i>	
3. Inventaris. — <i>Inventaire.</i>	Moeten een inventaris opmaken. — <i>Doivent établir un inventaire.</i>	Moeten een inventaris opmaken. — <i>Doivent établir un inventaire.</i>	
4. Interne jaarrekening. — <i>Comptes annuels internes.</i>	Moeten, intern, een jaarrekening opmaken, echter niet overeenkomstig de schema's van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976. — <i>Doivent, dans l'ordre interne, établir des comptes annuels mais ceux-ci ne doivent pas être établis selon les schémas annexés à l'arrêté royal du 8 octobre 1976.</i>	Moeten intern een jaarrekening opmaken. Deze jaarrekening moet beantwoorden aan de bepalingen van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 en een balans, resultatenrekening en toelichting omvatten ⁽²⁾ . — <i>Doivent, dans l'ordre interne, établir des comptes annuels. Ceux-ci doivent répondre aux dispositions de l'arrêté royal du 8 octobre 1976 et comporter bilan, compte de résultats et annexe ⁽²⁾.</i>	
5. Overlegging aan de algemene vergadering en openbaarmaking van de jaarrekening: — <i>Communication à l'assemblée générale et publication des comptes annuels:</i>			
a) Ondernemingen opgericht in de rechtsvorm van N.V., P.V.B.A., C.V.A. of coöper. venn. — <i>Entreprises constituées sous la forme de S.A., S.P.R.L., S.C.A., Soc. Coop.</i>	Niet van toepassing. — <i>Pas d'application.</i>	Moeten krachtens de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen hun jaarrekening aan de algemene vergadering voorleggen en ze openbaar maken door neerlegging ter griffie en overzending aan de Balanscentrale. — <i>Doivent, en vertu des lois coordonnées sur les sociétés, soumettre leurs comptes annuels à l'assemblée générale et les publier par dépôt au greffe et transmission à la Centrale des bilans.</i>	
b) Ondernemingen opgericht in een andere rechtsvorm. — <i>Entreprises constituées sous une autre forme.</i>	Geen verplichting. — <i>Pas d'obligation.</i>	De jaarrekening mag volgens het verkort schema worden voorgelegd en openbaar gemaakt. — <i>Les comptes annuels peuvent être communiqués et publiés selon le schéma abrégé.</i> Geen verplichting. — <i>Pas d'obligation.</i>	De jaarrekening moet volgens het volledig schema worden voorgelegd en openbaar gemaakt. — <i>Les comptes annuels doivent être communiqués et publiés selon le schéma complet.</i> Verplichting tot openbaarmaking van de jaarrekening indien deze verplichting bij koninklijk besluit getroffen in toepassing van artikel 10 van de wet wordt opgelegd. — <i>Obligation de publier les comptes annuels si cette obligation est imposée en vertu d'un arrêté royal pris en exécution de l'article 10 de la loi.</i>

⁽¹⁾ Twintig miljoen frank voor de kooplieden die als voornaamste beroepsbezigheid gasvormige of vloeibare koolwaterstoffen, bestemd voor het voortbewegen van motorvoertuigen op de openbare weg, in het klein verkopen.

⁽²⁾ Cfr. echter artikel 13, § 2, van het ontwerp dat de toepassing van de koninklijke besluiten van 8 oktober 1976 en 7 maart 1978 uitstelt voor sommige kleine en middelgrote ondernemingen.

⁽¹⁾ Vingt millions pour les commerçants qui pratiquent à titre principal la vente au détail d'hydrocarbures gazeux ou liquides, destinés à la propulsion des véhicules automobiles circulant sur la voie publique.

⁽²⁾ Cfr. toutefois l'article 13, § 2, du projet qui pour certaines petites et moyennes entreprises reporte l'application des arrêtés royaux des 8 octobre 1976 et 7 mars 1978.

Hoeveel ondernemingen elke hierboven onderscheiden categorie bevat, valt niet nauwkeurig te bepalen, bij gebreke van passende statistische gegevens. Tot op heden zijn inderdaad geen statistische gegevens voorhanden waarin, naast de criteria als omzet en balanstotaal, ook het personeelsbestand als criterium is verwerkt.

Bij benadering mag men evenwel aannemen dat categorie I zowat 295 000 ondernemingen ⁽¹⁾ telt.

Categorie II telt zowat 63 000 ondernemingen ⁽²⁾ opgericht in de rechtsvorm van een N.V., P.V.B.A., C.V.A. en coöperatieve vennootschap, evenals zowat 9 500 kooplieden (natuurlijke personen) en firma-vennootschappen.

Men mag verder stellen dat categorie III met de grote ondernemingen, zowat 9 000 ondernemingen ⁽²⁾ zal tellen opgericht in de rechtsvorm van de N.V., P.V.B.A., C.V.A. en coöperatieve vennootschap, evenals een paar honderd ondernemingen die in een andere vorm zijn opgericht.

III. — ANDERE WIJZIGINGEN AAN DE WET VAN 17 JULI 1975

Bij de aanpassing van de wet van 17 juli 1975 aan de vierde richtlijn leek het opportuun ook nog enige andere amendementen aan te brengen. Deze amendementen worden verantwoord in de commentaar bij de betrokken artikelen. Zij slaan hoofdzakelijk op volgende punten:

1° Om het toepassingsgebied van de boekhoudwet, waar dit betrekking heeft op de openbare instellingen, beter in overeenstemming te brengen met dat van de wet van 16 maart 1954, wordt voorgesteld in de boekhoudwet te verwijzen naar de commerciële, financiële of industriële aard van hun statutaire opdracht, veeleer dan naar het feit dat de verbintenissen van de onderneming door de wet als handelsverbintenissen worden beschouwd. Als gevolg van een meermaals geformuleerd advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven wordt bovendien voorgesteld aan de Koning de macht te geven het toepassingsgebied van de boekhoudwet en haar uitvoeringsbesluiten uit te breiden tot andere instellingen met een economische finaliteit.

2° Er wordt ingegaan op een suggestie van de Raad van State om alle wettelijke en reglementaire bepalingen die betrekking hebben op het materiële houden van de boeken in één koninklijk besluit te verzamelen. De wetsartikelen die daarover handelen worden dienovereenkomstig gewijzigd.

3° De toevoeging van een nieuwe paragraaf aan artikel 10 is bedoeld om de Koning te machtigen de regeling voor de controle en de openbaarmaking van de jaarrekening, alsook voor de openbaarmaking van de jaar- en controleverslagen van vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid uit te breiden tot alle grote ondernemingen ongeacht hun rechtsvorm.

4° De machtiging verleend aan de Koning om het opmaken en het openbaar maken van een geconsolideerde jaarrekening op te leggen, wordt aangevuld op het stuk van het opmaken en het openbaar maken van de verslagen over deze geconsolideerde jaarrekening, om aldus de latere aanpassing van de Belgische reglementering aan de nog in ontwerpvorm verkerende zevende richtlijn betreffende de geconsolideerde jaarrekening, mogelijk te maken.

⁽¹⁾ Bron: B.T.W.-aangiften over het jaar 1978.

⁽²⁾ Bron: Balanscentrale (N.B.B.) — neergelegde jaarrekeningen afgesloten in 1978.

A défaut de données statistiques adéquates, il s'avère difficile de déterminer avec précision le nombre d'entreprises que comporte chacune des catégories reprises ci-dessus. En effet, des données statistiques considérant également outre les critères du chiffre d'affaires et du total bilantaire, le critère du personnel occupé, ne sont pas disponibles à l'heure actuelle.

En guise d'estimation approximative, on pourrait dire que la catégorie I compte quelque 295 000 entreprises ⁽¹⁾.

La catégorie II comprend quelque 63 000 entreprises ⁽²⁾ constituées sous la forme d'une S.A., S.P.R.L., société en commandite par actions et société coopérative, ainsi que quelque 9 500 commerçants (personnes physiques) et sociétés en nom collectif.

Quant à la catégorie III qui regroupe les grandes entreprises, on peut estimer qu'elle comptera quelque 9 000 entreprises constituées sous la forme d'une S.A., S.P.R.L., société en commandite par actions et société coopérative, ainsi que quelques centaines d'entreprises constituées sous une autre forme.

III. — AUTRES MODIFICATIONS A LA LOI DU 17 JUILLET 1975

A l'occasion de l'adaptation de la loi du 17 juillet 1975 aux dispositions de la quatrième directive, il a paru opportun d'y apporter quelques autres amendements. Ceux-ci sont justifiés dans le commentaire des articles en cause. Ces modifications concernent principalement les points suivants:

1° En vue de mettre le champ d'application de la loi comptable en tant qu'il concerne les organismes publics mieux en harmonie avec celui de la loi du 16 mars 1954, il est proposé de faire référence dans la loi comptable à la nature commerciale, financière ou industrielle de leur mission statutaire plutôt qu'au fait que les engagements de l'entreprise seraient réputés commerciaux par la loi. Par ailleurs, suite aux propositions formulées à plusieurs reprises par le Conseil Central de l'Economie, il est proposé de permettre au Roi d'étendre l'application de la loi comptable et de ses arrêtés d'exécution à d'autres organismes à finalité économique.

2° Il est donné suite à une suggestion formulée par le Conseil d'Etat de regrouper dans un arrêté royal l'ensemble des dispositions légales et réglementaires relatives à la tenue matérielle des livres. Les articles de la loi qui y sont relatifs sont modifiés en conséquence.

3° L'adjonction à l'article 10 d'un paragraphe nouveau tend à habiliter le Roi à étendre à l'ensemble des grandes entreprises, quelle que soit leur forme juridique, le régime de contrôle et de publicité des comptes annuels ainsi que de publicité des rapports de gestion et de contrôle prévu pour les sociétés à responsabilité limitée.

4° L'habilitation donnée au Roi de prescrire l'établissement et la publication de comptes consolidés est complétée, en ce qui concerne l'établissement et la publicité des rapports relatifs à ces comptes consolidés, afin de permettre l'adaptation ultérieure de la réglementation belge à la septième directive (en projet) concernant les comptes consolidés.

⁽¹⁾ Source: Déclarations T.V.A. relatives à l'année 1978.

⁽²⁾ Source: Centrale des Bilans (B.N.B.) — comptes annuels déposés clôturés en 1978.

Zoals overigens aangestipt in het verslag aan de Koning dat het koninklijk besluit n° 22 van 15 december 1978 voorafgaat ⁽¹⁾, stelt de Regering voor de Nederlandse tekst van de wet te herschrijven. Deze nieuwe versie werd uitgewerkt op voorstel en met de medewerking van de Commissie belast met de voorbereiding van de Nederlandse tekst van de Grondwet, van de wetboeken en de voornaamste wetten en besluiten. Zij steunt onder meer op de nieuwe terminologie inzake vennootschapsrecht.

IV. — WIJZIGINGEN AAN HET WETBOEK DER REGISTRATIERECHTEN

De Regering stelt ten slotte voor de verplichting te schrappen om de vennootschapsakten vóór hun neerlegging ter griffie ter registratie aan te bieden. De registratie van deze akten is op burgerlijk vlak nutteloos en de fiscale opbrengst ervan is te verwaarlozen. Deze formaliteit is nochtans zeer omslachtig, vooral voor de kleine en middelgrote ondernemingen.

Terzelfdertijd wordt de fiscale boete voor een laattijdige neerlegging van vennootschapsakten ter griffie uitgebreid tot alle akten en jaarrekeningen die ter griffie moeten worden neergelegd.

COMMENTAAR VAN DE ARTIKELEN

HOOFDSTUK I

Wijzigingen aan de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen

Artikel 1.

Krachtens het huidige artikel 1 van de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen kunnen openbare instellingen op grond van twee criteria onder de toepassing hiervan vallen.

Enerzijds slaat de in deze bepaling gebezigde term «vennootschappen met handelsvorm» niet alleen op de burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen (art. 212 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen), doch ook op de openbare instellingen opgericht in één van de rechtsvormen bepaald bij artikel 2 van dezelfde gecoördineerde wetten (Parl. Doc., Senaat, Zitting 1974-1975, n° 436/1, blz. 5).

Anderzijds is krachtens de laatste zinsnede van artikel 1 de wet toepasselijk op openbare instellingen «waarvan de verbintenissen door de wet als handelsverbintenissen worden beschouwd».

Door de hogerbedoelde openbare instellingen aan de wet van 17 juli 1975 en haar uitvoeringsbesluiten te onderwerpen, heeft de wetgever de privé- en publieke economische sector aan dezelfde grondregels inzake boekhouding en jaarrekening willen binden. Zowel voor de privaatrechtelijke ondernemingen, als voor de publiekrechtelijke ondernemingen vormt de wet van 17 juli 1975 en de reglementering die erop steunt, het gemeen recht inzake boekhouding en jaarrekening. In dat verband moet onderstreept worden dat artikel 7 van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut, geen uitwerking meer heeft voor de aangelegenheden geregeld door de boekhoudwet en haar uitvoeringsbesluiten.

⁽¹⁾ Belgisch Staatsblad van 4 januari 1979.

Par ailleurs, comme il l'avait annoncé dans le rapport au Roi précédant l'arrêté royal n° 22 du 15 décembre 1978 ⁽¹⁾, le Gouvernement propose de réécrire le texte néerlandais de la loi. Cette nouvelle rédaction a été réalisée sur proposition et avec la collaboration de la Commission chargée de l'élaboration du texte néerlandais de la Constitution, des codes et des lois et arrêtés principaux. Elle prend appui entre autres sur la terminologie nouvelle du droit des sociétés.

IV. — MODIFICATIONS AU CODE DES DROITS D'ENREGISTREMENT

Le Gouvernement propose, enfin, de supprimer l'obligation de présenter à l'enregistrement les actes de sociétés avant leur dépôt au greffe. L'enregistrement de ces actes ne présente aucun intérêt sous l'angle civil et a perdu sa raison d'être sous l'angle fiscal; son rendement est négligeable. Le poids de cette formalité est toutefois lourd pour les entreprises, principalement pour les petites et moyennes.

Simultanément, l'amende fiscale frappant le dépôt tardif au greffe des actes de sociétés est étendu à l'ensemble des actes et comptes annuels devant être déposés au greffe.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

CHAPITRE Ier

Modifications de la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises

Article 1er.

En vertu de l'actuel article 1er de la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises, les organismes publics peuvent être inclus dans son champ d'application, sur base de deux critères.

D'une part, le terme «société à forme commerciale» utilisé dans cette disposition concerne non seulement les sociétés civiles ayant adopté la forme commerciale (art. 212 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales), mais également les organismes publics constitués sous une des formes prévues par l'article 2 des mêmes lois coordonnées (Doc. parlementaire, Sénat, Session 1974-1975, n° 436/1, p. 5).

D'autre part, les organismes publics «dont les engagements sont réputés commerciaux par la loi» sont soumis à la loi en vertu de cette dernière phrase de l'article 1er.

Par l'inclusion des organismes publics dans le champ d'application de la loi du 17 juillet 1975 et de ses arrêtés d'exécution, le législateur a entendu appliquer à l'ensemble des entreprises, qu'elles soient de droit public ou de droit privé, les mêmes principes en matière de comptabilité et de comptes annuels. Tant pour les entreprises de droit privé que pour celles de droit public, la loi du 17 juillet 1975 et la réglementation prise pour son exécution, constituent le droit commun en matière de comptabilité et de comptes annuels. A cet égard, il y a lieu d'observer que, pour les questions réglées par la loi comptable et ses arrêtés d'exécution, l'article 7 de la loi du 16 mars 1954 relative au contrôle de certains organismes d'intérêt public est devenu sans effet.

⁽¹⁾ Moniteur belge du 4 janvier 1979.

De voorgestelde wijziging is in de eerste plaats een terminologische aanpassing ten einde het toepassingsgebied van de wet wat de publieke sector betreft te preciseren. Tegelijk wordt een betere coördinatie tot stand gebracht met de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut waaraan een groot aantal van de betrokken instellingen eveneens onderworpen zijn.

Deze wet bepaalt inderdaad dat de boekhouding van de (openbare) instellingen « die overeenkomstig hun statuten een commerciële, financiële of industriële activiteit aan de dag leggen... volgens handelsmethodes... » wordt ingericht.

De voorgestelde wijziging heeft dus tot gevolg dat zoals in de wet van 16 maart 1954, de aard van het door de betrokken instelling uitgeoefende bedrijf bepalend is, eerder dan de omstandigheid dat haar verbintenissen als commercieel moeten worden aangemerkt krachtens een uitdrukkelijke, wettelijke of statutaire bepaling.

∴

Herhaalde malen heeft de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven voorgesteld dat de regels waarin de boekhoudwet en haar uitvoeringsbesluiten voorzien, niet enkel op handelsondernemingen of ondernemingen met handelsvorm zouden worden toegepast, maar ook op instellingen die een belangrijk economisch bedrijf uitoefenen, zelfs zo zij geen onderscheiden rechtspersoonlijkheid zouden bezitten of niet met winstoogmerk zouden handelen. Het advies van de Centrale Raad d.d. 19 december 1980 citeert, bij wijze van voorbeeld, de ondernemingen die krachtens de wet van 10 juni 1952 opdrachten van openbaar nut moeten vervullen op het gebied van de arbeidsveiligheid.

Om hieraan tegemoet te komen wordt artikel 1 van de wet een tweede maal geamendeerd. De voorgestelde bepaling machtigt de Koning de wet toe te passen op instellingen met een commercieel, financieel of industrieel bedrijf die echter hetzij wegens hun vorm, hetzij omdat zij geen winst beogen, momenteel nog niet onder de regels en de discipline van de boekhoudwet vallen. Bedoeld worden instellingen in de ruime zin van het woord — zowel privaatrechtelijke als publiekrechtelijke — die, door gebruik van industriële of commerciële methodes, goederen en produkten verkopen of diensten in economische zin presteren, waarbij de kost van deze goederen, produkten of diensten grotendeels wordt gedekt met de prijs die ervoor wordt betaald, dus niet met subsidies of opbrengsten die niet rechtstreeks uit deze verkopen of dienstverrichtingen voortvloeien. Of dit bedrijf nu met of zonder winstoogmerk wordt uitgeoefend, doet niets terzake. Ook wordt er voor de uitoefening van dit bedrijf geen eigen rechtspersoonlijkheid vereist. Zo zou de wet bij voorbeeld toepasselijk kunnen zijn op het bedrijf uitgeoefend in het kader van een burgerlijke vennootschap, opgericht overeenkomstig artikelen 1832 en volgende van het Burgerlijk Wetboek. Een bedrijf kan ook afzonderlijk onder toepassing van de wet vallen, los van de globale entiteit waarvan het juridisch deel uitmaakt, althans voor zover het gaat om een duidelijk onderscheiden economisch bedrijf. In de uitvoeringsbesluiten terzake zal een duidelijke omschrijving worden gegeven van het toepassingsgebied voor de bedoelde ondernemingen.

De Regering is, althans in een eerste stadium, voornemens slechts gebruik te maken van deze mogelijkheid voor de grote ondernemingen, dus met uitsluiting van diegene bedoeld in artikel 12, § 2, van de wet.

Art. 2, 3, 4 en 11.

In zijn advies over het koninklijk besluit van 3 april 1979 tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 december 1975 tot uitvoering van de wet van 17 juli 1975 (*Belgisch Staatsblad* van 22 juni 1979) heeft de Raad van State gesuggereerd bij een volgende wijziging, de reglementering betreffende het materiële

La modification proposée est en premier lieu de nature terminologique et vise à préciser le champ d'application de la loi en ce qui concerne le secteur public. Simultanément, elle tend à assurer une meilleure coordination avec la loi du 16 mars 1954 relative au contrôle de certains organismes d'intérêt public, à laquelle un grand nombre des organismes en cause sont également soumis.

Cette loi prévoit, en effet, que « la comptabilité des organismes (publics) qui exercent conformément à leurs statuts une activité commerciale, financière ou industrielle est organisée selon des méthodes commerciales ».

La modification proposée a dès lors pour effet que, comme pour la loi du 16 mars 1954, on aura égard à la nature de l'activité de l'organisme en cause plutôt qu'à la circonstance que ses engagements sont réputés commerciaux par l'effet d'une disposition légale ou statutaire expresse.

∴

A plusieurs reprises, le Conseil central de l'Economie a proposé que les règles prévues par la loi comptable et par ses arrêtés d'exécution soient applicables non seulement aux entreprises commerciales ou à forme commerciale mais également à des organismes exerçant une activité économique importante, lors même qu'elles ne seraient pas dotées d'une personnalité juridique distincte ou n'agiraient pas dans un but de lucre. L'avis du Conseil central de l'Economie en date du 19 décembre 1980 cite à titre d'exemple les entreprises qui, en vertu de la loi du 10 juin 1952, sont amenées à assurer des missions d'intérêt public dans le domaine de la sécurité du travail.

C'est pour rencontrer cette préoccupation qu'un second amendement est apporté à l'article 1er de la loi. Il habilite le Roi à inclure dans le champ de la loi comptable les organismes exerçant une activité à caractère commercial, financier ou industriel mais qui, soit en raison de leur forme soit parce qu'ils ne poursuivent pas de but de lucre, ne sont pas à l'heure actuelle soumis aux règles et à la discipline prévues par la réglementation comptable. Sont visés les organismes au sens large — de droit privé ou de droit public — qui, mettant en œuvre des méthodes industrielles ou commerciales, vendent des biens ou des produits ou prestent des services économiques, en couvrant l'essentiel du coût de ces biens, produits ou services, par le prix perçu pour ces biens, produits ou prestations et non par des subsides ou des ressources non liées directement à ces ventes ou prestations. Que cette activité ne soit pas effectuée dans un but de lucre n'importe pas. De même, il n'est pas requis que l'activité soit exercée sous le couvert d'une personnalité juridique distincte. Ainsi elle pourrait être saisie si elle est exercée sous le couvert d'une société civile constituée conformément aux articles 1832 et suivants du Code civil. De même, elle pourra être saisie distinctement de l'entité globale dont elle relève juridiquement pour autant qu'il s'agisse d'une entité économique nettement distincte. Les arrêtés à prendre en exécution de cette disposition veilleront à circonscrire de manière très précise le champ d'application des entreprises visées.

Il est, par ailleurs, de l'intention du Gouvernement de ne faire usage de cette faculté, à tout le moins dans un premier temps, que pour les grandes entreprises, c'est-à-dire à l'exclusion de celles visées à l'article 12, § 2, de la loi.

Art. 2, 3, 4 et 11.

Dans son avis relatif à l'arrêté royal du 3 avril 1979 modifiant l'arrêté royal du 23 décembre 1975 portant exécution de la loi du 17 juillet 1975 (*Moniteur belge* du 22 juin 1979), le Conseil d'Etat a suggéré de remanier, à l'occasion d'une prochaine modification, l'ensemble de la réglementation relative à la tenue

houden van de koopmansboeken integraal te herschrijven. Als gevolg van deze aanbeveling wordt thans voorgesteld de paragrafen 2 tot en met 4 van artikel 8, evenals de tweede zin van paragraaf 2 van artikel 9, onder meer met betrekking tot het viseren en het paraferen der boeken uit de wet te schrappen, ten einde deze bepalingen in een herschreven en gecoördineerd uitvoeringsbesluit terug op te nemen. Zo zal de reglementering met betrekking tot de koopmansboeken een overzichtelijker geheel vormen en vlotter kunnen worden afgestemd op de evolutie der boekhoudtechnieken. Tegelijk wordt in dit tekstvoorstel de nadruk gelegd op het nagestreefde doel, de regelmatigheid en de onomkeerbaarheid der boekingen, veeleer dan op de visering en de parafering, die daartoe slechts een middel vormen. Andere middelen kunnen worden toegelaten. De artikelen 4 en 17 van de wet worden dienovereenkomstig aangepast (cf. de art. 2 en 11 van dit ontwerp).

Art. 5.

Paragraaf 1. Deze bepaling voegt bij artikel 10 van de boekhoudwet een nieuwe tweede § waardoor de Koning wordt gemachtigd ten aanzien van grote ondernemingen, die daartoe — wegens hun rechtsvorm — vooralsnog niet verplicht waren krachtens de vennootschapswet, enerzijds de controle en de openbaarmaking van hun jaarrekening, en anderzijds, de opmaking en openbaarmaking van een jaarverslag en een controleverslag over deze jaarrekening op te leggen.

Het toepassingsgebied van deze bepaling strekt zich uit — zover de betrokken ondernemingen niet als klein of middelgroot kunnen worden aangemerkt krachtens artikel 12 van de wet — tot de in België gevestigde bijkantoren en centra van werkzaamheden van ondernemingen naar buitenlands recht, tot de openbare instellingen niet opgericht in de rechtsvorm van een handelsvennootschap, tot de natuurlijke personen die koopman zijn, de vennootschappen onder firma en gewone commanditaire vennootschappen, evenals tot de ondernemingen waarop de wet van toepassing zou worden gemaakt krachtens een koninklijk besluit in toepassing van artikel 1, 4°.

Deze bepaling wordt in de eerste plaats verantwoord door het feit dat een onderneming die een bepaalde omvang heeft overschreden, wegens haar sociaal-economische relevantie, de samenleving in haar geheel aanbelangt en dit ongeacht haar rechtsvorm. De samenleving heeft recht op nauwkeurige informatie over de middelen die deze ondernemingen aan hun bedrijf verstrekken, evenals over de opbrengsten- en kostenstromen die eruit ontstaan. Deze bepaling wordt ook nog verantwoord door de bezorgdheid om via de openbaarmaking de belangen der schuldeisers te beschermen. De schuldeisers kunnen een onbeperkte aansprakelijkheid soms moeilijk beoordelen; de waarborg die een dergelijke aansprakelijkheid hun verschaft kan betekenisloos blijken. Ten slotte wordt deze bepaling verantwoord vanuit concurrentieoverwegingen. De onderneming die geen jaarrekening moet openbaar maken of die deze niet hoeft te laten controleren kan daaruit een concurrentieel voordeel halen dat niet gerechtvaardigd wordt door de effectieve omvang van de aansprakelijkheid die op haar rust.

Daar het hier grote ondernemingen betreft, moeten deze reeds intern een jaarrekening opmaken overeenkomstig het besluit van 8 oktober 1976. Daaruit volgt dat de nieuwe verplichting slaat op de openbaarmaking van jaarrekeningen die thans reeds beschikbaar moeten zijn evenals op het opmaken en openbaar maken van een jaarverslag en een controleverslag over deze jaarrekeningen.

Deze openbaarmaking zal uiteraard geen invloed hebben op de — gemeenrechtelijke — regels die de aansprakelijkheid bepalen van de onderneming voor haar schulden en verplichtingen. Aan deze regels wordt niets gewijzigd.

matérielle des livres de commerce. A la suite de cette recommandation, il est proposé d'abroger les paragraphes 2 à 4 de l'article 8, ainsi que le paragraphe 2, deuxième phrase, de l'article 9, relatifs entre autres au visa et au paraphe des livres, afin de reprendre ces dispositions dans un arrêté d'exécution remanié et coordonné. Ainsi la réglementation relative aux livres de commerce constituera un ensemble mieux ordonné et mieux susceptible d'être adapté aux développements en matière de technique comptable. Simultanément, la modification proposée met l'accent davantage sur l'objectif poursuivi, la régularité et l'irréversibilité des écritures, que sur le visa et le paraphe, qui ne sont qu'un moyen. D'autres moyens peuvent être admis. Les articles 4 et 17 de la loi sont adaptés en conséquence (cf. art. 2 et 11 du présent projet).

Art. 5.

Paragraphe 1. Cette disposition introduit dans l'article 10 de la loi comptable un § 2 nouveau aux termes duquel le Roi est habilité à imposer aux grandes entreprises, lors même qu'elles n'y seraient pas tenues à l'heure actuelle, en raison de leur forme, en vertu des lois sur les sociétés, le contrôle et la publicité de leurs comptes annuels, d'une part, de même que l'établissement d'un rapport de gestion et d'un rapport de contrôle relatifs à ces comptes, d'autre part.

Sont comprises dans le champ d'application de cette disposition, mais pour autant qu'elles ne peuvent pas être qualifiées petites ou moyennes en vertu de l'article 12 de la loi, les succursales et sièges d'opération en Belgique d'entreprises de droit étranger, les entreprises publiques non constituées sous la forme d'une société commerciale, ainsi que les commerçants personnes physiques et les sociétés en nom collectif et en commandite simple, de même que les entreprises qui seraient visées en vertu d'un arrêté royal pris en application de l'article 1, 4°.

Cette disposition se justifie tout d'abord par la considération qu'à partir du moment où une entreprise atteint une certaine taille, elle intéresse par son importance économique et sociale, la collectivité en général, quelle que soit sa forme. Cette collectivité est en droit de connaître, avec précision, les moyens mis en œuvre et les flux de produits et de charges liés à l'exercice de cette activité. Elle se justifie, ensuite, par un souci de protection, par la publicité, des intérêts des créanciers pour lesquels l'appréciation de la responsabilité illimitée peut s'avérer difficile et la garantie qu'elle apporte se révéler inopérante. Elle se justifie enfin par des éléments de concurrence; le fait de ne pas être tenu à la publicité ou au contrôle des comptes annuels peut constituer un avantage concurrentiel qui ne trouve pas sa justification dans l'ampleur effective de la responsabilité assumée.

S'agissant de grandes entreprises, elles doivent déjà disposer, dans l'ordre interne, de comptes annuels établis conformément à l'arrêté du 8 octobre 1976. Il s'ensuit que l'obligation nouvelle ne porte que sur la publicité des comptes annuels qu'à l'heure actuelle elles doivent déjà établir, ainsi que sur l'établissement et la publicité d'un rapport de gestion et d'un rapport de contrôle relatifs à ceux-ci.

Cette publicité restera, de toute évidence, sans influence sur le régime de la responsabilité pour les dettes et engagements de l'entreprise. Celui-ci reste régi par le droit commun; aucune modification n'y est apportée.

De hier bedoelde wijze van openbaarmaking van de jaarrekening, het controleverslag en het jaarverslag zal nauw aansluiten bij de procedure die terzake bepaald is in de vennootschapswet voor de N.V., P.V.B.A., coöperatieve vennootschap en commanditaire vennootschap op aandelen, met name: neerlegging ter griffie, mededeling hiervan in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* en verzending aan de Balanscentrale.

§ 2. Het tweede lid van de voorgestelde bepaling slaat op de openbare instellingen waarvoor bijzondere regels — eventueel afwijkend van de algemene regeling waarin het eerste lid voorziet — kunnen bepaald worden, gelet op de zeer uiteenlopende statuten en de bijzondere verplichtingen die op hen rusten.

Wat de openbare instellingen betreft, dient de aandacht erop gevestigd dat de openbaarmaking van hun jaarrekening krachtens de hier voorgestelde bepaling, meestal voorlopig zal zijn, daar dit wellicht vaak zal plaatsvinden vóór de voltooiing van de toezichts- en goedkeuringsprocedure waaraan hun jaarrekening onderworpen is. Deze procedure kan inderdaad over verschillende jaren lopen. Dit neemt niet weg dat deze « voorlopige » jaarrekening vanuit een algemeen economisch en statistisch oogpunt zeer belangrijk en interessant kan zijn. Vandaar het nut van een snelle openbaarmaking, volgens de regels die gelden voor de privé-ondernemingen. Verschillende openbare instellingen zijn trouwens spontaan overgegaan tot het bekendmaken van hun jaarrekening vóór de beëindiging van de betrokken procedure. Ten einde elk misverstand over de juiste draagwijdte van de aldus openbaar gemaakte jaarrekeningen te vermijden, bepaalt het ontwerp dat uitdrukkelijk wordt aangestipt of de betrokken toezichts- en goedkeuringsprocedure al dan niet is voltooid, met andere woorden, of de jaarrekening al dan niet definitief is.

Art. 6.

De wijzigingen voorgesteld aan artikel 11 van de wet beogen in de eerste plaats (art. 11, 1°) een aanpassing van de bevoegdheden waarover de Koning reeds beschikt, om Hem in staat te stellen de Belgische reglementering in overeenstemming te brengen met de zevende richtlijn van de Raad der Europese Gemeenschappen inzake de geconsolideerde jaarrekening, zodra deze richtlijn zal zijn goedgekeurd door de Ministerraad van de Europese Gemeenschappen. De wijziging betreft voornamelijk de controle over de geconsolideerde jaarrekening, evenals het opmaken en openbaar maken van een jaarverslag en een controleverslag hierover.

De hier bedoelde wijze van openbaarmaking van de geconsolideerde jaarrekening zal vanzelfsprekend nauw aansluiten bij de regeling die thans reeds geldt voor de vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, met name: neerlegging ter griffie, mededeling hiervan in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* en verzending aan de Balanscentrale. Ook de wijze van openbaarmaking van het jaarverslag en van het controleverslag met betrekking tot deze geconsolideerde jaarrekening zal nauw aansluiten bij deze die nu is voorzien in artikel 80 van de vennootschapswet.

Overeenkomstig haar intentieverklaring in de memorie van toelichting bij de wet van 17 juli 1975 ⁽¹⁾, is de Regering voornemens te wachten tot deze richtlijn — vermoedelijk eerlang — wordt uitgevaardigd, vooraleer gebruik te maken van de bevoegdheden bepaald bij artikel 11, 1°, van de boekhoudwet.

Verder wordt een nieuw derde onderdeel ingevoegd dat het mogelijk maakt de ondernemingen die een bepaalde omvang niet overschrijden vrij te stellen van de toepassing der besluiten ge-

Le régime prévu en matière de publicité des comptes annuels, des rapports de gestion et de contrôle sera analogue à celui qui s'applique actuellement, en vertu des lois sur les sociétés, aux S.A., S.P.R.L., sociétés coopératives et sociétés en commandite par actions, notamment le dépôt des comptes annuels au greffe, mention de ce dépôt aux annexes du *Moniteur belge*, transmission à la Centrale des Bilans.

§ 2. Le second alinéa de la disposition proposée concerne les organismes publics pour lesquels des règles particulières — le cas échéant, dérogeant au régime général prévu par le premier alinéa — peuvent être établies, vu la diversité de leurs statuts et la particularité des obligations qui leur incombent.

Il y a lieu de souligner qu'en matière d'organismes publics, la publication de leurs comptes annuels en vertu de la disposition proposée présentera souvent un caractère provisoire puisqu'elle aura sans doute souvent lieu avant l'achèvement de la procédure de contrôle et d'approbation à laquelle leurs comptes annuels sont soumis. En effet, cette procédure de contrôle peut s'étaler sur plusieurs années, ce qui n'empêche toutefois que ces comptes « provisoires » peuvent se révéler très importants et intéressants d'un point de vue économique et statistique général: de là l'utilité d'une publication rapide, selon les règles applicables aux entreprises privées. Différents organismes publics ont d'ailleurs procédé spontanément à la publication de leurs comptes annuels avant l'achèvement de la procédure de contrôle. Afin d'écartier tout malentendu au sujet de la portée exacte des comptes annuels publiés de cette façon, le projet impose qu'il y soit expressément mentionné que la procédure de contrôle en cause est terminée ou non, c'est-à-dire que les comptes annuels sont définitifs ou non.

Art. 6.

Les modifications proposées à l'article 11 de la loi visent en premier lieu (art. 11, 1°) une adaptation des pouvoirs déjà attribués au Roi, afin de Lui permettre de réaliser la conformité entre la réglementation belge et la septième directive du conseil des C.E. relatives aux comptes consolidés, lorsque cette directive sera approuvée par le Conseil des Ministres des C.E. La modification concerne essentiellement le contrôle des comptes consolidés, ainsi que l'établissement et la publication des rapports de gestion et de contrôle relatifs à ces comptes.

Le régime prévu en matière de publicité des comptes consolidés sera — cela va de soi — analogue à celui qui, actuellement, est déjà applicable aux sociétés à responsabilité limitée, à savoir, dépôt des comptes annuels au greffe, mention de ce dépôt aux annexes du *Moniteur belge*, transmission à la Centrale des Bilans. De même, le régime prévu en matière de publicité des rapports de gestion et de contrôle relatifs aux comptes consolidés sera analogue à celui prévu actuellement par l'article 80 des lois sur les sociétés.

Conformément à l'intention exprimée dans l'exposé des motifs de la loi du 17 juillet 1975 ⁽¹⁾, le Gouvernement se propose d'attendre la promulgation, prochaine sans doute, de cette directive avant de faire application des pouvoirs prévus à l'article 11, 1°, de la loi comptable.

Par ailleurs, un nouveau 3° est introduit permettant d'une part d'exempter les entreprises qui ne dépassent pas une certaine taille de l'application des arrêtés pris en exécution de la loi

⁽¹⁾ Parl. Stuk, Senaat, zitting 1974-1975, Doc. n° 436/1, blz. 12 en 13.

⁽¹⁾ Doc. parl., Sénat, session 1974-1975, Doc. n° 436/1, pp. 12 et 13.

troffen in uitvoering van de boekhoudwet. Deze vrijstelling kan geheel of gedeeltelijk zijn. Het is op grond van deze bepaling dat de kleine handelaars en de vennootschappen bedoeld in artikel 5 van de wet zullen worden vrijgesteld van de toepassing van het algemeen rekeningenstelsel en van de jaarrekeningschema's.

Anderzijds, staat diezelfde bepaling toe de regels waarin voornoemde besluiten voorzien aan te passen ten aanzien van ondernemingen die een bepaalde omvang niet overschrijden. Aldus zullen aangepaste waarderingsregels inzake de inventaris kunnen worden aangenomen, zonder dat afbreuk zou worden gedaan aan de regelmatigheid van de boekhouding in de zin van artikel 20 van het Wetboek van Koophandel.

Als gevolg van de invoering van dit nieuwe derde onderdeel valt de bestaansreden weg van het huidige tweede lid van artikel 11. Dit wordt dan ook geschrapt.

Art. 7.

Artikel 7 van het ontwerp brengt, wat de kleine en middelgrote vennootschappen betreft, het bestaande artikel 12 van de wet van 17 juli 1975 in overeenstemming met de bepalingen van de vierde richtlijn. De beginselen waaraan de voorgestelde regeling beantwoordt werden uiteengezet in de memorie van toelichting.

Het nieuw artikel 12 stelt in de eerste paragraaf dat de ondernemingen die de kwantitatieve criteria vermeld in de tweede paragraaf niet overschrijden, de mogelijkheid hebben hun jaarrekening op te maken en openbaar te maken volgens een verkort schema. Dit schema zal worden vastgesteld door de Koning.

De tweede paragraaf bepaalt de kwantitatieve criteria vereist om zich te kunnen beroepen op de mogelijkheid geboden door de eerste paragraaf. Zij werden hierboven toegelicht.

De derde paragraaf strekt er toe te waarborgen dat, zoals hierboven werd aangestipt, de ondernemingsraad steeds, zelfs zo het personeelsbestand onder de honderd mocht zijn gedaald, over alle gegevens uit het volledig schema zou beschikken, ook al is de onderneming op grond van de vorige paragraaf gerechtigd een jaarrekening volgens een verkort schema op te maken en openbaar te maken.

Art. 8 en 9.

De voorgestelde wijziging aan de artikelen 13 en 15 van de wet vloeien logischerwijze voort uit de aanpassing van artikel 12 van de wet.

Terloops zij erop gewezen dat vanaf de datum van inwerkingtreding van de vierde richtlijn, de ministeriële bevoegdheid om in bijzondere omstandigheden afwijkingen toe te staan van de bepalingen der uitvoeringsbesluiten van de boekhoudwet, slechts mits naleving van de bepalingen van de vierde richtlijn zal kunnen worden uitgeoefend. Voor het behoud van deze bevoegdheid tot afwijking pleit niet enkel artikel 45, 1, *b*, van de richtlijn; in een ruimere kontekst is dergelijke instandhouding ook bedoeld voor ondernemingen die op grond van hun rechtsvorm niet onder de vierde richtlijn vallen, alsook voor de vermeldingen en regels die specifiek zijn voor de Belgische reglementering. Vanzelfsprekend komt de mogelijkheid die aan de kleine en middelgrote ondernemingen zal geboden worden om gebruik te maken van beknopte schema's hun van rechtswege toe en zal zij niet afhankelijk zijn van het verkrijgen van een individuele toelating.

Art. 10.

De wijziging aan artikel 16 vloeit voort uit de amendering van artikel 10.

comptable. Cette exemption pourra être totale ou partielle. C'est sur la base de cette disposition que les petits commerçants et les sociétés visées à l'article 5 de la loi seront exonérés de l'application du plan comptable minimum normalisé et des schémas de comptes annuels.

D'autre part, la même disposition permet d'adapter les règles prévues par les arrêtés précités en ce qui concerne les entreprises ne dépassant pas une certaine taille. C'est ainsi que des critères d'évaluation d'inventaire adaptés pourront, en ce qui les concerne, être admis sans que soit mis en cause le caractère régulier de la comptabilité au regard de l'article 20 du Code de Commerce.

A la suite de l'introduction de ce 3°, l'alinéa 2 actuel de l'article 11 s'avère être sans objet et est dès lors supprimé.

Art. 7.

L'article 7 du projet assure, en ce qui concerne les petites et moyennes sociétés, la mise en concordance de l'article 12 actuel de la loi du 17 juillet 1975 avec le dispositif de la quatrième directive. Ce régime a été exposé quant à ses principes dans l'exposé des motifs.

Le nouvel article 12 établit en son paragraphe 1er le principe que les entreprises qui n'excèdent pas les critères quantitatifs énumérés au paragraphe 2 ont la faculté d'établir et de publier des comptes annuels selon un schéma abrégé. Ce schéma sera fixé par le Roi.

Le paragraphe 2 détermine les critères quantitatifs pour pouvoir bénéficier de la faculté prévue au § 1er. Ils ont été commentés ci-dessus.

Le paragraphe 3 vise, comme il a été rappelé précédemment, à assurer que dans tous les cas, lors même que le nombre de travailleurs occupés serait descendu en deça de cent, le conseil d'entreprise dispose de toutes les données prévues au schéma complet, même si l'entreprise est en droit en vertu du paragraphe précédent d'établir et de publier des comptes annuels selon un schéma abrégé.

Art. 8 et 9.

La modification proposée aux articles 13 et 15 de la loi découle logiquement de l'adaptation de l'article 12 de la loi.

Il n'est pas inutile de relever qu'à partir de la date d'application de la quatrième directive, le pouvoir ministériel d'accorder, dans des circonstances particulières, des dérogations aux dispositions des arrêtés d'exécution de la loi comptable, ne pourra plus s'exercer que dans le respect des dispositions de la quatrième directive. Le maintien du pouvoir dérogatoire se justifie toutefois non seulement par application de l'article 45, 1, *b*, de la directive, mais aussi de manière générale pour les entreprises non visées en raison de leur forme par la quatrième directive ainsi que pour les mentions et règles propres à la réglementation belge. Il va de soi que la faculté qui sera ouverte aux petites et moyennes entreprises de faire usage des schémas abrégés qui seront prévus par arrêté royal, sera de droit et ne sera pas subordonnée à l'obtention d'une autorisation individuelle.

Art. 10.

La modification apportée à l'article 16 découle de l'amendement proposé à l'article 10.

Art. 11.

Als gevolg van de voorgestelde vervanging van de paragrafen twee tot en met vier van artikel 8 door een nieuwe tweede paragraaf waarbij wordt voorzien in het uitvaardigen van een koninklijk besluit dat de opgeheven bepalingen zal wederinvoeren, moet ervoor gezorgd worden dat de strafrechtelijke sanctionering van de betrokken bepalingen behouden blijft. Dit beoogt de wijziging aan het eerste lid van artikel 17 van de wet.

De voorgestelde wijziging aan het derde lid van artikel 17 is een loutere tekstverduidelijking, geen wijziging ten gronde. Het onderscheid in de huidige bepaling tussen handelingen gesteld met of zonder bedrieglijk opzet wordt erdoor bevestigd.

HOOFDSTUK II

Nieuwe Nederlandse tekst van de wet
van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding
en de jaarrekening van de ondernemingen

Art. 12.

Deze bepaling werd reeds toegelicht.

HOOFDSTUK III

Diverse en overgangsbepalingen

Art. 13.

Dit artikel stelt het tijdstip vast waarop de ondernemingen die krachtens de huidige wetgeving vrijgesteld waren van de toepassing van het algemeen rekeningenstelsel en van de schema's voor de jaarrekening, deze voor het eerst zullen moeten toepassen.

Art. 14.

Het eerste lid van artikel 14 van het ontwerp bevestigt op expliciete wijze het dwingend karakter van de boekhoudwet en van haar uitvoeringsbesluiten ten aanzien van de bijzondere wettelijke, reglementaire en statutaire bepalingen met betrekking tot de openbare instellingen waarop zij toepasselijk is.

Het tweede lid machtigt de Koning de wijzigingen die voortvloeien uit de boekhoudwet en haar uitvoeringsbesluiten, op te nemen in de bijzondere wettelijke, reglementaire en statutaire bepalingen betreffende de betrokken instellingen.

Art. 15.

Dit artikel brengt de bepaling van artikel 73 van de wet van 30 juni 1975, waarbij aan de Koning de bevoegdheid wordt verleend de ondernemingen uit de financiële sector het opmaken en het openbaar maken van een geconsolideerde jaarrekening op te leggen, in overeenstemming met artikel 11, 1°, van de wet van 17 juli 1975, zoals aangevuld door artikel 6 van dit ontwerp.

Art. 16.

Dit artikel brengt artikel 11bis van de wet van 31 maart 1922 betreffende de vereniging van gemeenten in het kader van het openbaar belang alsmede artikel 7, vierde lid, van de wet van 18 augustus 1907 betreffende het verenigen van gemeenten en van particulieren tot het inrichten van waterleidingen in overeenstemming met de hierboven toegelichte bepalingen (cf. art. 5) van artikel 10, § 2, tweede lid van de boekhoudwet.

Art. 11.

A la suite du remplacement proposé des paragraphes 2 à 4 de l'article 8 par un paragraphe 2 nouveau prévoyant la promulgation d'un arrêté royal portant réintroduction des dispositions abrogées, il s'impose de veiller au maintien des sanctions pénales liées aux dispositions en cause. Tel est l'objet de la modification proposée au premier alinéa de l'article 17 de la loi.

La modification proposée au troisième alinéa de l'article 17 vise simplement à préciser le texte, sans modification quant au fond. La distinction faite par l'actuelle disposition entre les actes posés avec ou sans intention frauduleuse s'en trouve confirmée.

CHAPITRE II

Nouvelle version néerlandaise de la loi
du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité
et aux comptes annuels des entreprises

Art. 12.

Cette disposition a déjà été commentée.

CHAPITRE III

Dispositions diverses et transitoires

Art. 13.

Cet article fixe la date à laquelle les entreprises qui, en vertu de la législation actuelle, étaient dispensées de l'application du plan comptable minimum normalisé et des schémas des comptes annuels devront s'y conformer pour la première fois.

Art. 14.

Le premier alinéa de l'article 14 du projet confirme de manière explicite le caractère impératif de la loi comptable et de ses arrêtés d'exécution à l'égard des dispositions légales, réglementaires et statutaires particulières relatives aux organismes publics auxquels elle s'applique.

Le second alinéa autorise le Roi à reprendre les modifications découlant de la loi comptable et de ses arrêtés d'exécution dans les dispositions légales, réglementaires et statutaires particulières relatives aux organismes concernés.

Art. 15.

Cet article assure la concordance entre la disposition de l'article 73 de la loi du 30 juin 1975, habilitant le Roi à imposer aux entreprises du secteur financier l'établissement et la publication de comptes consolidés et de l'article 11, 1°, de la loi du 17 juillet 1975, tel que complété par l'article 6 du présent projet.

Art. 16.

Cet article met l'article 11bis de la loi du 31 mars 1922 relative à l'association de communes dans un but d'utilité publique ainsi que l'article 7, alinéa 4 de la loi du 18 août 1907 relative aux associations de communes et de particuliers pour l'établissement de services de distribution d'eau en conformité avec les dispositions, connectées ci-avant (cf. art. 5) de l'article 10, § 2, deuxième alinéa, de la loi comptable.

HOOFDSTUK IV

Wijzigingen aan het Wetboek der registratie-,
hypotheek- en griffierechten

Art. 18.

Krachtens artikel 27 van het Wetboek der registratierechten mag geen akte worden neergelegd ter griffie van een rechtbank, in toepassing van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, zonder voorafgaande registratie.

Bij het opmaken van genoemd Wetboek was deze bepaling hoofdzakelijk bedoeld als onrechtstreekse zekerheid dat, wanneer inbrengen in vennootschappen niet bij een in België verleden notariële akte werden vastgesteld, toch het evenredig recht zou worden geheven, zoals dit door de toenmalige artikelen 115 tot 127 van het Wetboek werd gevestigd.

Sedert de wet van 14 april 1965 wordt in dat geval de heffing van het recht van inbreng rechtstreeks verzekerd door de artikelen 19, 5°, en 31, 1°bis, van het Wetboek die voorzien in verplichte registratie van de onderhandse of de in het buitenland verleden authentieke akten houdende inbreng in Belgische vennootschappen met rechtspersoonlijkheid, respectievelijk van een verklaring voor een dergelijke inbreng die niet bij een akte is vastgesteld.

Voor genoemd artikel 27 heeft aldus geen eigenlijke bestaansreden meer.

Op de andere akten die onder de toepassing van dat artikel vallen, zoals bijvoorbeeld de jaarrekeningen, de akten houdende ontbinding van een vennootschap, benoeming van zaakvoerders, commissarissen of vereffenaars, enz., wordt slechts het algemeen vast recht van 225 frank geheven (Wetboek der registratierechten, art. 11, 2° en 3° lid). Tevens is hiervoor ingevolge de registratie ook het zegelrecht van 90 frank verschuldigd (Wetboek der zegelrechten, art. 21 en 25, 1° lid, 1°).

Beide belastingen dekken ternaauwernood de kosten van het administratief werk. Overigens zijn de akten waarover bedoelde belastingen geheven worden, als documentatie voor de administratie waardeloos. Anderzijds is de registratieverplichting voor de belastingplichtigen zeer omslachtig.

Om bovenstaande redenen wordt voorgesteld artikel 27 op te heffen.

Art. 19, 20 en 21.

Ingevolge de opheffing van artikel 27 van het Wetboek moeten de artikelen 35, 4°, 39, 3°, en 42 van hetzelfde Wetboek worden gewijzigd in zoverre zij verband houden met voor genoemd artikel 27.

Art. 22.

Het is gebleken dat talrijke oprichtingsakten en jaarrekeningen van vennootschappen laattijdig worden neergelegd. Daarom lijkt het ook aangewezen de boete van artikel 256, die thans de laattijdige neerlegging van de akten van oprichting beteugelt, te verscherpen. Tevens is het wenselijk de nieuwe boete toepasselijk te maken op alle andere akten die binnen een bepaalde termijn ter griffie van de rechtbank van koophandel moeten worden neergelegd, en de Koning te machtigen een termijn voor de neerlegging te bepalen, wanneer de wet geen termijn voorschrijft.

Daarom wordt artikel 256 van het Wetboek in volgende zin gewijzigd:

CHAPITRE IV

Modifications au Code des droits d'enregistrement,
d'hypothèque et de greffe

Art. 18.

En vertu de l'article 27 du Code des droits d'enregistrement, aucun acte ne peut être déposé au greffe d'un tribunal en exécution des lois coordonnées sur les sociétés commerciales sans être préalablement enregistré.

Lors de l'élaboration du Code précité, l'objectif principal de la disposition susvisée était d'assurer indirectement, pour le cas où les apports en société n'étaient pas constatés par un acte notarié passé en Belgique, la perception du droit proportionnel tel qu'il était établi à l'époque par les articles 115 et 127 dudit Code sur les apports en société.

Depuis la loi du 14 avril 1965, la perception du droit d'apport est directement assurée, dans ce cas, par les articles 19, 5°, et 31, 1°bis, du Code, qui prévoient l'enregistrement obligatoire, d'une part, des actes sous seing privé ou des actes authentiques passés à l'étranger contenant apport à des sociétés belges possédant la personnalité juridique et, d'autre part, d'une déclaration pour un pareil apport s'il n'est pas constaté par un acte.

La raison d'être spécifique de l'article 27 précité a donc disparu.

Les autres actes qui tombent sous l'application de cet article, tels par exemple les comptes annuels, les actes contenant dissolution de société, nomination de gérants, commissaires ou liquidateurs, etc., ne donnent lieu qu'à la perception du droit fixe général de 225 francs (Code des droits d'enregistrement, art. 11, alinéas 2 et 3). Ils sont soumis également, du fait de l'enregistrement, au droit de timbre de 90 francs (Code des droits de timbre, articles 21 et 25, alinéa 1er, 1°).

Ces deux impôts couvrent à peine les frais du travail administratif. Par ailleurs, les actes assujettis à ces impôts n'offrent pas d'intérêt pour la documentation de l'administration. Au reste, l'obligation d'enregistrement présente de sérieux inconvénients pour les contribuables.

Pour les raisons ci-dessus, il est proposé d'abroger l'article 27.

Art. 19, 20 et 21.

L'abrogation de l'article 27 du Code entraîne nécessairement une adaptation des articles 35, 4°, 39, 3°, et 42 du même Code, dans la mesure où ils se rapportent à l'article 27.

Art. 22.

Il a été constaté que nombreux sont les actes constitutifs et les comptes annuels des sociétés qui sont déposés tardivement. Aussi, il s'indique d'accentuer l'amende qui, en vertu de l'article 256, sanctionne actuellement le dépôt tardif des actes constitutifs. En outre, il est souhaitable d'étendre la nouvelle amende à tous les autres actes qui doivent être déposés au greffe du tribunal de commerce dans un délai déterminé, et d'habiliter le Roi à fixer un délai pour le dépôt, lorsque la loi ne prescrit pas de délai.

A cet effet, l'article 256 du Code est modifié en ce sens que:

1° de laattijdige neerlegging van elk stuk dat « overeenkomstig de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen » ter griffie van een rechtbank van koophandel moet worden neergelegd, wordt beteugeld met een fiscale geldboete, ongeacht of de verplichting tot neerlegging is opgelegd door die gecoördineerde wetten of door andere wettelijke of reglementaire bepalingen (bvb. de artikelen 10, § 2, en 11, 1°, van de boekhoudwet);

2° de fiscale geldboete wordt bepaald op 500 tot 10 000 frank per maand vertraging; het bedrag van deze boete wordt vastgesteld door de Minister van Financiën of zijn afgevaardigde en de boete kan ook door hen geheel of gedeeltelijk worden kwijtgescholden op grond van artikel 219 van het Wetboek;

3° de Koning wordt gemachtigd een termijn vast te stellen voor de neerlegging van een stuk bedoeld in 1° hierboven, in de gevallen waarin geen termijn bij een wetsbepaling is voorgescreven.

Het opleggen, in geval van laattijdige neerlegging der jaarrekening, van een fiscale geldboete verhindert in juridisch opzicht niet dat strafrechtelijke vervolgingen op grond van artikel 201, 4°, en *a fortiori* op grond van artikel 204, 2°, van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen zouden worden ingesteld door de gerechtelijke overheden. Dit laatste is reeds het geval voor de laattijdige neerlegging ter griffie van de gecoördineerde tekst der statuten en heeft tot nog toe geen noemenswaardig probleem van samenloop van sancties opgeleverd. Niettemin zal de Regering voorstellen dat overleg zou worden gepleegd tussen de betrokken instanties inzake een passend sanctiebeleid.

Art. 23.

Artikel 257 van het Wetboek wordt aangepast, rekening houdend met de wijzigingen aan artikel 256 van het Wetboek.

∴

Dit is, Dames en Heren, de strekking van het wetsontwerp dat wij U ter bespreking voorleggen.

*De Vice-Eerste Minister
en Minister van Economische Zaken*

W. CLAES.

*De Vice-Eerste Minister en Minister van Middenstand,
van het Plan en Adjunct voor de Franse Gemeenschap,*

J. DESMARETS.

De Minister van Financiën,

R. VANDEPUTTE.

De Minister van Justitie,

Ph. MOUREAUX.

1° le dépôt tardif de tout document qui doit être déposé au greffe du tribunal de commerce « conformément aux lois coordonnées sur les sociétés commerciales » est sanctionné par une amende fiscale, sans distinguer selon que l'obligation de dépôt est imposée par lesdites lois coordonnées ou par d'autres dispositions légales ou réglementaires (par exemple, les articles 10, § 2, et 11, 1°, de la loi comptable);

2° l'amende fiscale pour dépôt tardif est de 500 à 10 000 francs par mois de retard; le montant de cette amende est fixé par le Ministre des Finances ou son délégué, étant entendu que ceux-ci peuvent accorder remise entière ou partielle de cette amende sur base de l'article 219 du Code;

3° le Roi est habilité à prescrire un délai pour le dépôt d'un document visé au 1° ci-dessus, dans les cas où aucune disposition légale n'impose un délai à cet égard.

Au niveau juridique, l'imposition en cas de dépôt tardif des comptes annuels, d'une amende fiscale ne fait pas obstacle à l'intentement de poursuites pénales par les autorités judiciaires sur base de l'article 201, 4° et *a fortiori* sur base de l'article 204, 2°, des lois sur les sociétés. Tel est déjà le cas en ce qui concerne le dépôt tardif au greffe du texte coordonné des statuts et n'a jusqu'à présent pas suscité de problème majeur en matière de cumul de sanctions. Néanmoins, le Gouvernement proposera une concertation entre les autorités concernées afin de définir une politique de sanctions appropriée.

Art. 23.

L'article 257 du Code doit être adapté en fonction des modifications apportées à l'article 256 du Code.

∴

Telle est, Mesdames, Messieurs, la teneur du projet de loi que nous avons l'honneur de soumettre à vos délibérations.

*Le Vice-Premier Ministre
et Ministre des Affaires économiques,*

W. CLAES.

*Le Vice-Premier Ministre et Ministre des Classes moyennes,
du Plan et Adjoint à la Communauté française,*

J. DESMARETS.

Le Ministre des Finances,

R. VANDEPUTTE.

Le Ministre de la Justice,

Ph. MOUREAUX.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De Raad van State, afdeling wetgeving, eerste kamer, de 15e mei 1981 door de Vice-Eerste Minister, Minister van Economische Zaken, verzocht hem, *binnen een termijn van ten hoogste drie dagen*, van advies te dienen over een ontwerp van wet « tot wijziging van de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen », heeft de 19^e mei 1981 het volgend advies gegeven :

De Raad van State heeft, wat de inhoud van het ontwerp van wet betreft, geen opmerkingen te maken.

De kamer was samengesteld uit

de HH. :

H. ADRIAENS, *voorzitter*;
H. COREMANS,
Gh. TACQ, *staatsraden*;

Mevr. :

M. BENARD, *griffier*.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. H. ADRIAENS.

Het verslag werd uitgebracht door Mevr. J. DE KOSTER, auditeur.

De Griffier,
(get.) M. BENARD.

De Voorzitter,
(get.) H. ADRIAENS.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le Conseil d'Etat, section de législation, première chambre, saisi par le Vice-Premier Ministre, Ministre des Affaires économiques, le 15 mai 1981, d'une demande d'avis, *dans un délai ne dépassant pas trois jours*, sur un projet de loi « modifiant la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises », a donné le 19 mai 1981 l'avis suivant :

Le Conseil d'Etat n'a aucune observation à émettre quant au fond.

La chambre était composée de

MM. :

H. ADRIAENS, *président*;
H. COREMANS,
Gh. TACQ, *conseillers d'Etat*;

Mme :

M. BENARD, *greffier*.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. H. ADRIAENS.

Le rapport a été présenté par Mme J. DE KOSTER, auditeur.

Le Greffier,
(s.) M. BENARD.

Le Président,
(s.) H. ADRIAENS.

WETSONTWERP

BOUDEWIJN, KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, ONZE GROET.

Gelet op het advies van de Raad van State,

Op de voordracht van Onze Vice-Eerste Minister en Minister van Economische Zaken, Onze Vice-Eerste Minister en Minister van Middenstand, van het Plan en Adjunct voor de Franse Gemeenschap, Onze Minister van Financiën, Onze Minister van Justitie, en op het advies van Onze in Raad vergaderde Ministers,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Vice-Eerste Minister en Minister van Economische Zaken, Onze Vice-Eerste Minister en Minister van Middenstand, van het Plan en Adjunct voor de Franse Gemeenschap, Onze Minister van Financiën en Onze Minister van Justitie zijn gelast in Onze naam bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in te dienen waarvan de tekst volgt :

PROJET DE LOI

BAUDOUIN, ROI DES BELGES,

A tous, présents et à venir, SALUT.

Vu l'avis du Conseil d'Etat,

Sur la proposition de Notre Vice-Premier Ministre et Ministre des Affaires économiques, de Notre Vice-Premier Ministre et Ministre des Classes moyennes, du Plan et Adjoint à la Communauté française, de Notre Ministre des Finances, de Notre Ministre de la Justice et de l'avis de Nos Ministres qui en ont délibéré en Conseil,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Vice-Premier Ministre et Ministre des Affaires économiques, Notre Vice-Premier Ministre et Ministre des Classes moyennes, du Plan et Adjoint à la Communauté française, Notre Ministre des Finances et Notre Ministre de la Justice sont chargés de présenter en Notre nom aux Chambres législatives le projet de loi dont la teneur suit :

HOOFDSTUK I.

Wijzigingen in de wet van 17 juli 1975
met betrekking tot de boekhouding
en de jaarrekening van de ondernemingen

Artikel I.

Artikel 1 van de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, gewijzigd bij artikel 1 van het koninklijk besluit n° 22 van 15 december 1978, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 1. — Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt onder « ondernemingen » verstaan:

- » 1° de natuurlijke personen die koopman zijn;
- » 2° de handelsvennootschappen en de vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen;
- » 3° de openbare instellingen die een statutaire opdracht vervullen van commerciële, financiële of industriële aard;
- » 4° de instellingen, niet bedoeld in het 2° en het 3°, al dan niet met eigen rechtspersoonlijkheid, die, met of zonder winstoogmerk, een commercieel, financieel of industrieel bedrijf uitoefenen en waarop dit hoofdstuk van toepassing wordt verklaard door een koninklijk besluit.
- » Voor natuurlijke personen zonder woonplaats in België en voor ondernemingen, zoals bedoeld in het 2°, het 3° en het 4° van het vorige lid, naar buitenlands recht, zijn de bepalingen van dit hoofdstuk alleen van toepassing op hun in België gevestigde bijkantoren en centra van werkzaamheden, met dien verstande dat hun gezamenlijke bijkantoren en centra van werkzaamheden in België als één onderneming worden beschouwd. De boeken, rekeningen en verantwoordingsstukken betreffende die bijkantoren en centra worden in België bewaard. »

Art. 2.

In artikel 4, derde lid van dezelfde wet, gewijzigd bij artikel 3 van het koninklijk besluit n° 22 van 15 december 1978, wordt de eerste volzin vervangen als volgt:

« Voor gezamenlijke mutaties die in de loop van de periode in het ongesplitste hulpdagboek of in de bijzondere hulpdagboeken zijn geregistreerd wordt ten minste eens in de maand een samenvattende boeking verricht in een centraal boek. »

Art. 3.

In artikel 8 van dezelfde wet, gewijzigd bij artikel 5 van het koninklijk besluit n° 22 van 15 december 1978, worden de §§ 2, 3 en 4 vervangen door de volgende bepaling:

« § 2. De boeken worden op zodanige wijze gehouden dat de materiële continuïteit ervan, evenals de regelmatigheid en de onveranderlijkheid van de boekingen zijn verzekerd.

» De Koning stelt nadere regels voor het houden en bewaren van de boeken. Hij kan de werkwijze voorgeschreven in artikel 4, derde en vierde lid, vervangen of toestaan dat ze, onder de voorwaarden die Hij bepaalt, wordt vervangen door een andere die de materiële continuïteit van de boeken evenals de regelmatigheid en de onveranderlijkheid van de boekingen waarborgt. »

CHAPITRE 1er.

Modification à la loi du 17 juillet 1975
relative à la comptabilité et aux comptes annuels
des entreprises

Article 1er.

L'article 1er de la loi du 17 juillet 1975 relatif à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises, modifié par l'article 1er de l'arrêté royal n° 22 du 15 décembre 1978, est remplacé par la disposition suivante:

« Article 1er. — Pour l'application du présent chapitre, il faut entendre par « entreprises »:

- » 1° les personnes physiques ayant la qualité de commerçant;
- » 2° les sociétés commerciales ou à forme commerciale;
- » 3° les organismes publics qui exercent une mission statutaire à caractère commercial, financier ou industriel;
- » 4° les organismes, non visés aux 2° et 3°, dotés ou non d'une personnalité juridique distincte, qui exercent avec ou sans but de lucre, une activité à caractère commercial, financier ou industriel, auxquels le présent chapitre serait rendu applicable par arrêté royal.
- » Les personnes physiques qui n'ont pas leur domicile en Belgique ainsi que les entreprises de droit étranger visées aux 2°, 3° et 4° de l'alinéa précédent ne sont soumises aux dispositions du présent chapitre qu'en ce qui concerne les succursales et sièges d'opérations qu'elles ont établis en Belgique. L'ensemble de leurs succursales et sièges d'opérations dans le pays est considéré comme une entreprise. Les livres, comptes et pièces justificatives relatifs à ces sièges et succursales sont conservés en Belgique. »

Art. 2.

A l'article 4, alinéa 3 de la même loi, modifié par l'article 3 de l'arrêté royal n° 22 du 15 décembre 1978, la première phrase est remplacée par la phrase suivante:

« Les mouvements totaux enregistrés au cours de la période dans le journal auxiliaire unique ou dans les journaux spécialisés font, mensuellement au moins, l'objet d'une écriture récapitulative dans un livre central. »

Art. 3.

A l'article 8 de la même loi, modifié par l'article 5 de l'arrêté royal n° 22 du 15 décembre 1978, les §§ 2, 3 et 4 sont remplacés par la disposition suivante:

« § 2. Les livres et journaux sont tenus de manière à garantir leur continuité matérielle ainsi que la régularité et l'irréversibilité des écritures.

» Le Roi fixe les règles selon lesquelles ces livres et journaux sont tenus et conservés. Il peut remplacer ou permettre de remplacer, aux conditions qu'il détermine, le dispositif prévu à l'article 4, alinéas 3 et 4 par d'autres garantissant la continuité matérielle des journaux et livres ainsi que la régularité et l'irréversibilité des écritures. »

Art. 4.

In artikel 9, § 2, van dezelfde wet, gewijzigd bij artikel 6 van het koninklijk besluit n° 22 van 15 december 1978, wordt de tweede volzin opgeheven.

Art. 5.

In artikel 10 van dezelfde wet, gewijzigd bij artikel 38 van de wet van 24 maart 1978, wordt na het enige lid, dat § 1 wordt, een § 2 ingevoegd, luidend als volgt:

« § 2. De Koning kan de ondernemingen die daartoe niet verplicht zijn krachtens de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, verplichten tot het laten controleren en het openbaar maken van hun jaarrekening, evenals tot het opmaken en het openbaar maken van een jaarverslag en een controleverslag over de jaarrekening, volgens de regels, op de wijze en binnen de termijnen die Hij bepaalt.

» Ten aanzien van de openbare instellingen die onder het eerste lid vallen, kan Hij bijzondere regels stellen en voorschrijven dat de neerlegging zal geschieden binnen een door Hem te bepalen termijn, te rekenen van de datum van jaarafsluiting, ook al is de procedure van toezicht en van goedkeuring waaraan de jaarrekening in voorkomend geval onderworpen is, nog niet beëindigd. In dat geval wordt uitdrukkelijk vermeld dat de bedoelde procedure nog niet beëindigd is.

» Deze paragraaf is niet van toepassing op de ondernemingen bedoeld in artikel 12, § 2. »

Art. 6.

Artikel 11 van dezelfde wet, gewijzigd bij artikel 7 van het koninklijk besluit n° 22 van 15 december 1978 wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 11:

» De Koning kan:

» 1° de ondernemingen die Hij aanwijst verplichten tot het opmaken, het laten controleren en het openbaar maken van een geconsolideerde jaarrekening, evenals tot het opmaken en het openbaar maken van een jaarverslag en een controleverslag over die geconsolideerde jaarrekening, volgens de regels, op de wijze en binnen de termijnen die Hij bepaalt;

» 2° de door Hem op grond van de in artikelen 4, zesde lid, 7, vierde lid, 10 en 11, 1°, gestelde regels aanpassen en aanvullen, naargelang van de bedrijfstakken of economische sectoren;

» 3° voor de ondernemingen die een zekere omvang, door Hem bepaald, niet te boven gaan, de door Hem op grond van de in artikelen 4, zesde lid, 7, vierde lid, 10 en 11, 1° en 2° gestelde regels aanpassen en aanvullen, alsmede voor deze ondernemingen vrijstelling geven van de toepassing van alle of bepaalde van die regels. Deze aanpassingen, aanvullingen en vrijstellingen kunnen verschillen naargelang van het voorwerp van de bedoelde besluiten en de rechtsvorm van de onderneming. »

Art. 7.

Artikel 12 van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 12. — § 1. De ondernemingen die voldoen aan de criteria vermeld in § 2, kunnen hun jaarrekening opmaken, aan de algemene vergadering van aandeelhouders voorleggen en openbaar maken volgens een verkort schema, dat door de Koning wordt vastgesteld.

Art. 4.

A l'article 9, § 2, de la même loi, modifié par l'article 6 de l'arrêté royal n° 22 du 15 décembre 1978, la deuxième phrase est abrogée.

Art. 5.

A l'article 10 de la même loi, modifié par l'article 38 de la loi du 24 mars 1978, l'alinéa unique est transformé en un § 1 et un § 2 est inséré, libellé comme suit:

« § 2. Le Roi peut imposer aux entreprises qui n'y sont pas tenues en vertu des lois coordonnées sur les sociétés commerciales, le contrôle et la publicité de leurs comptes annuels ainsi que l'établissement et la publicité d'un rapport de gestion et d'un rapport de contrôle relatif à ces comptes, selon les règles et modalités et dans les délais qu'il fixe.

» En ce qui concerne les organismes publics soumis à l'application de l'alinéa 1er, Il peut déterminer des règles particulières et prévoir le dépôt dans un délai qu'il fixe, prenant cours à la date de clôture de l'exercice, même si la procédure de contrôle et d'approbation à laquelle les comptes annuels sont le cas échéant soumis, n'est pas encore terminée. Dans ce cas, il est explicitement signalé que la procédure en cause n'est pas encore terminée.

» Le présent paragraphe ne s'applique pas aux entreprises visées à l'article 12, § 2. »

Art. 6.

L'article 11 de la même loi, modifié par l'article 7 de l'arrêté royal n° 22 du 15 décembre 1978, est remplacé par la disposition suivante:

« Article 11:

» Le Roi peut:

» 1° imposer aux entreprises qu'il détermine l'établissement, le contrôle et la publicité de comptes consolidés, ainsi que l'établissement et la publicité d'un rapport de gestion et d'un rapport de contrôle relatifs à ces comptes consolidés, selon les règles et modalités et dans les délais qu'il fixe;

» 2° adapter et compléter les règles arrêtées en application de l'article 4, alinéa 6, de l'article 7, alinéa 4 et des articles 10 et 11, 1°, selon les branches d'activités ou secteurs économiques;

» 3° en ce qui concerne les entreprises qui ne dépassent pas une certaine taille qu'il définit, adapter et compléter les règles arrêtées en application de l'article 4, alinéa 6, de l'article 7, alinéa 4 et des articles 10 et 11, 1° et 2°, ou prévoir l'exemption de tout ou partie de ces règles. Ces adaptations et exemptions peuvent varier selon l'objet des arrêtés susvisés et selon la forme juridique de l'entreprise. »

Art. 7.

L'article 12 de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

« Article 12. — § 1. Les entreprises qui répondent aux critères prévus au § 2 ont la faculté d'établir, de présenter à l'assemblée générale des associés et de publier leurs comptes annuels selon un schéma abrégé fixé par le Roi.

» § 2. Het bepaalde in § 1 is van toepassing op de ondernemingen die niet meer dan één der volgende criteria overschrijden :

- jaargemiddelde van het personeelsbestand 50;
- jaaromzet, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde 80 miljoen frank;
- balanstotaal 40 miljoen frank;

tenzij zij één der volgende criteria overschrijden :

- jaargemiddelde van het personeelsbestand 100;
- jaaromzet, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde 160 miljoen frank;
- balanstotaal 80 miljoen frank.

» De Koning kan de in het vorige lid vermelde cijfers wijzigen ; Hij bepaalt de wijze waarop ze worden berekend.

» § 3. Wanneer een onderneming die voldoet aan de criteria van § 2, valt onder de besluiten ter uitvoering van artikel 15b, tweede lid, van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, en haar jaarrekening volgens het verkort schema heeft opgemaakt, moet zij aan de ondernemingsraad samen met die jaarrekening de gegevens meedelen die met toepassing van § 1 zijn samengevoegd of weggelaten. »

Art. 8.

In artikel 13, tweede lid van dezelfde wet worden de woorden « de artikelen 10 en 11, 1° en artikel 12, tweede lid », vervangen door de woorden « de artikelen 10, 11, 1° en 3° en 12 ».

Art. 9.

In artikel 15 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in de eerste volzin worden de woorden, *in fine*, « en van de artikelen 10 en 11 » vervangen door de woorden « en van de artikelen 10, 11 en 12 » ;

2° de tweede volzin wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Deze bevoegdheid wordt op dezelfde wijze door de Minister van Middenstand uitgeoefend ten aanzien van de ondernemingen bedoeld in artikel 12, § 2 ».

Art. 10.

In artikel 16, § 2, van dezelfde wet worden de woorden « en de artikelen 10, 11, 2°, en 15 » vervangen door de woorden « artikel 10, § 1, artikel 11, 2°, en artikel 15 ».

Art. 11.

In artikel 17 van dezelfde wet, gewijzigd bij artikel 58 van de wet van 30 maart 1976 en bij artikel 9 van het koninklijk besluit n° 22 van 15 december 1978, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in het eerste lid worden de woorden « van artikel 8, § 2, » ingevoegd na de woorden « van artikel 7, vierde lid » ;

2° in het tweede lid worden de woorden « en van de besluiten ter uitvoering daarvan » ingevoegd tussen de woorden « artikelen 6, 8 en 9 » en « in zover zij betrekking hebben » ;

» § 2. Le § 1er s'applique aux entreprises qui ne dépassent pas plus d'une des limites suivantes :

- nombre de travailleurs occupés, en moyenne annuelle 50;
- chiffre d'affaires annuel, hors taxe sur la valeur ajoutée 80 millions de francs;
- total du bilan 40 millions de francs;

sauf si elles dépassent une des limites suivantes :

- nombre de travailleurs occupés, en moyenne annuelle 100;
- chiffre d'affaires annuel, hors taxe sur la valeur ajoutée, 160 millions de francs;
- total du bilan 80 millions de francs.

» Le Roi peut modifier les chiffres prévus à l'alinéa précédent ; Il détermine les modalités de leur calcul.

» § 3. Si une entreprise répondant aux critères prévus au § 2 est soumise aux arrêtés pris en exécution de l'article 15b, alinéa 2 de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie, elle est tenue de communiquer au conseil d'entreprise, en même temps que les comptes annuels s'ils sont établis selon le schéma abrégé, les données regroupées ou omises en application du § 1er. »

Art. 8.

A l'article 13, alinéa 2 de la même loi, les mots « des articles 10 et 11, 1°, et de l'article 12, alinéa 2 », sont remplacés par les mots « des articles 10, 11, 1° et 3°, et 12 ».

Art. 9.

A l'article 15 de la même loi sont apportées les modifications suivantes :

1° dans la première phrase les mots, *in fine*, « et des articles 10 et 11 » sont remplacés par les mots « et des articles 10, 11 et 12 » ;

2° la seconde phrase est remplacée par la disposition suivante :

« Ce pouvoir est exercé dans les mêmes formes par le Ministre des Classes moyennes, en ce qui concerne les entreprises visées à l'article 12, § 2. »

Art. 10.

A l'article 16, § 2 de la même loi, les mots « et les articles 10, 11, 2°, et 15 » sont remplacés par les mots « l'article 10, § 1, l'article 11, 2°, et l'article 15 ».

Art. 11.

A l'article 17 de la même loi, modifié par l'article 58 de la loi du 30 mars 1976 et par l'article 9 de l'arrêté royal n° 22 du 15 décembre 1978, sont apportées les modifications suivantes :

1° dans le premier alinéa les mots « de l'article 8, § 2 » sont insérés après les mots « de l'article 7, alinéa 4 » ;

2° dans le second alinéa les mots « et de leurs arrêtés d'exécution » sont insérés entre les mots « des articles 6, 8 et 9 » et « en tant qu'elles concernent » ;

3° het derde lid wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Met geldboete van vijftig frank tot tienduizend frank wordt gestraft hij die als commissaris, commissaris-revisor, revisor of onafhankelijk deskundige rekeningen, jaarrekeningen, balansen en resultatenrekeningen of geconsolideerde rekeningen van ondernemingen attesteert of goedkeurt; terwijl niet is voldaan aan de in het eerste lid genoemde bepalingen, en hij daarvan kennis heeft of niet heeft gedaan wat hij had moeten doen om zich te vergewissen of aan die bepalingen is voldaan. Hij wordt gestraft met gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met geldboete van vijftig frank tot tienduizend frank of met één van die straffen alleen als hij met bedrieglijk opzet heeft gehandeld ».

HOOFSTUK II

Nieuwe Nederlandse tekst van de wet van 17 juli 1975
met betrekking tot de boekhouding
en de jaarrekening van de ondernemingen

Art. 12.

De hiernavolgende bepalingen vormen de Nederlandse tekst van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, zoals ze uitdrukkelijk is gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 30 maart 1976 en van 24 maart 1978, bij het koninklijk besluit n° 22 van 15 december 1978 en bij deze wet.

3° le troisième alinéa est remplacé par la disposition suivante :

« Sont punis d'une amende de cinquante à dix mille francs, ceux qui, en qualité de commissaire, de commissaire-réviseur, de réviseur ou d'expert indépendant, ont attesté ou approuvé des comptes, des comptes annuels, des bilans et des comptes de résultats ou des comptes consolidés d'entreprises, lorsque les dispositions mentionnées à l'alinéa 1er n'ont pas été respectées, soit en sachant qu'elles ne l'avaient pas été, soit en n'ayant pas accompli les diligences normales pour s'assurer qu'elles avaient été respectées. Ils sont punis d'un emprisonnement d'un mois à un an et d'une amende de cinquante à dix mille francs ou d'une de ces peines seulement, s'ils ont agi avec une intention frauduleuse ».

CHAPITRE II

Nouvelle version néerlandaise de la loi du 17 juillet 1975
relative à la comptabilité
et aux comptes annuels des entreprises

Art. 12.

Les dispositions suivantes constituent la version néerlandaise de la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises, telle qu'elle a expressément été modifiée et complétée par les lois du 30 mars 1976 et du 24 mars 1978, par l'arrêté royal n° 22 du 15 décembre 1978 et par la présente loi.

WET VAN 17 JULI 1975 OP DE BOEKHOUDING EN DE JAARREKENING VAN DE ONDERNEMINGEN

HOOFDSTUK I.

Boekhouding en jaarrekening van de ondernemingen.

Artikel 1.

Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt onder « ondernemingen » verstaan :

- 1° de natuurlijke personen die koopman zijn ;
- 2° de handelsvennootschappen en de vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen ;
- 3° de openbare instellingen die een statutaire opdracht vervullen van commerciële, financiële of industriële aard ;
- 4° de instellingen, niet bedoeld in het 2° en het 3°, al dan niet met eigen rechtspersoonlijkheid, die, met of zonder winst oogmerk, een commercieel, financieel of industrieel bedrijf uitoefenen en waarop dit hoofdstuk van toepassing wordt verklaard door een koninklijk besluit.

Voor natuurlijke personen zonder woonplaats in België en voor ondernemingen zoals bedoeld in het 2°, het 3° en het 4°, naar buitenlands recht, zijn de bepalingen van dit hoofdstuk alleen van toepassing op hun in België gevestigde bijkantoren en centra van werkzaamheden, met dien verstande dat hun gezamenlijke bijkantoren en centra van werkzaamheden in België als één onderneming worden beschouwd. De boeken, rekeningen en verantwoordingsstukken betreffende die bijkantoren en centra worden in België bewaard.

(Aldus vervangen bij art. 1 van deze wet.)

Art. 2.

Elke onderneming voert een voor de aard en de omvang van haar bedrijf passende boekhouding en neemt de bijzondere wetsvoorschriften betreffende dat bedrijf in acht.

Art. 3.

De boekhouding van rechtspersonen omvat al hun verrichtingen, bezittingen, vorderingen, schulden en verplichtingen van welke aard ook. De boekhouding van de natuurlijke personen die koopman zijn, omvat dezelfde gegevens betreffende hun bedrijf ; de eigen middelen aan dat bedrijf verstrekt, worden afzonderlijk vermeld.

Indien een onderneming onderscheiden bedrijven in economische zin uitoefent, wordt voor elk van die bedrijven een afzonderlijk systeem van rekeningen aangelegd.

Wanneer het bedrijf van een onderneming ook werkzaamheden omvat die zij als zaakvoerder of deelgenoot in een tijdelijke handelsvereniging of in een handelsvereniging bij wijze van deelneming verricht, wordt haar boekhouding derwijze aangepast dat ze naar het voorschrift van het eerste lid volledig is, zowel wat betreft de betrekkingen met derden als wat betreft de rekening en verantwoording die door de deelgenoten onderling of door zaakvoerder en deelgenoten aan elkaar moet worden gedaan.

(Het derde lid aldus vervangen bij art. 2 van het koninklijk besluit n° 22 van 15 december 1978.)

Art. 4.

Elke boekhouding wordt door middel van een stelsel van boeken en rekeningen gevoerd met inachtneming van de gebruikelijke regels van het dubbel boekhouden.

Alle verrichtingen worden zonder uitstel, getrouw, volledig en naar tijdsorde ingeschreven in een ongesplitst dagboek of in een hulpdagboek, al dan niet gesplitst in bijzondere hulpdagboeken. Ze worden methodisch ingeschreven in of overgebracht naar de rekeningen waarop ze betrekking hebben.

Voor gezamenlijke mutaties die in de loop van de periode in het ongesplitste hulpdagboek of in de bijzondere hulpdagboeken zijn geregistreerd wordt ten minste eens in de maand een samenvattende boeking verricht in een centraal boek. Die recapitulatie geschiedt ten minste eens in de drie maanden voor de in artikel 5 bedoelde ondernemingen die hun boekhouding voeren overeenkomstig de voorschriften van de artikelen 3 en 4.

De in het vorige lid bedoelde recapitulatie omvat, hetzij het totaal van de boekingen in de gezamenlijke hulpdagboeken, uitgesplitst volgens de betrokken hoofdrekeningen die in het rekeningenstelsel van de onderneming voorkomen, hetzij het totaal van de boekingen in elk van de hulpdagboeken, wanneer de onderneming een boekhouding voert waarbij de aantekening tegelijk in de hulpdagboeken en op de betrokken rekeningen geschiedt.

De rekeningen worden ondergebracht in een voor het bedrijf van de onderneming passend rekeningenstelsel ingericht naar de eisen van de bedrijfsuitoefening van de onderneming. Dit rekeningenstelsel wordt zowel in de zetel als in de belangrijke boekhoudafdelingen voortdurend ter beschikking gehouden van belanghebbenden.

De Koning bepaalt de minimumindeling van een algemeen rekeningenstelsel. Hij stelt vast wat de rekeningen van dat stelsel moeten bevatten en hoe ze moeten worden gebruikt.

(Het tweede, derde en vierde lid aldus vervangen bij art. 3 van het koninklijk besluit n° 22 van 15 december 1978, het derde lid vervolgens gewijzigd bij art. 2 van deze wet.)

Art. 5.

De natuurlijke personen die koopman zijn, de vennootschappen onder firma en de gewone commanditaire vennootschappen waarvan de omzet over het laatste boekjaar, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde, een door de Koning bepaald bedrag niet overschrijdt, behoeven geen boekhouding te voeren volgens de voorschriften van de artikelen 3 en 4, indien zij alle verrichtingen zonder uitstel, getrouw, volledig en naar tijdsorde inschrijven in ten minste drie dagboeken zodanig ingericht dat in bijzonderheden kunnen worden gevolgd :

1° in het eerste, de mutaties in de liquide middelen in contanten of op rekening, met omschrijving van de verrichtingen en afzonderlijke vermelding van onttrekkingen van gelden anders dan ten behoeve van hun bedrijf, alsmede de dagelijkse saldi in contanten ;

2° in het tweede, de inkoop- en invoerverrichtingen en de ontvangen diensten met vermelding van het bedrag en van de wijze en de dag van betaling ;

3° in het derde, de verkoop- en uitvoerverrichtingen en de geleverde diensten met vermelding van het bedrag en van de wijze en de dag van inning alsmede de onttrekkingen in natura anders dan ten behoeve van hun bedrijf.

Van de onttrekkingen bedoeld in 1° en 3° kunnen dagelijks de totale bedragen worden ingeschreven.

Het bedrag, de wijze en de dag van betaling of van inning behoeven niet te worden vermeld in de dagboeken bedoeld in het eerste lid, 2° en 3°, indien deze gegevens voorkomen op de inkoopfacturen of op het dubbel van de verkoopfacturen, dan wel op de volledige staten die in de vorm van een rekening leveranciers of rekening klanten worden bijgehouden.

(Het eerste lid aldus gewijzigd en het derde lid toegevoegd bij art. 4 van het koninklijk besluit n° 22 van 15 december 1978.)

Art. 6.

Elke boeking geschiedt aan de hand van een gedagtekend verantwoordingsstuk, waarnaar zij moet verwijzen.

Voor verrichtingen van verkoop en dienstverlening in het klein waarvoor geen factuur vereist is, kan de boeking geschieden door middel van een dagelijkse gezamenlijke inschrijving.

De Koning stelt nadere regels betreffende de stukken ter verantwoording van de dagelijkse gezamenlijke inschrijvingen, bedoeld in het vorige lid.

De verantwoordingsstukken worden methodisch opgeborgen en tien jaar bewaard, in origineel of in afschrift. Stukken die niet strekken tot bewijs jegens derden, worden drie jaar bewaard.

Art. 7.

Elke onderneming verricht, omzichtig en te goeder trouw, ten minste eens per jaar de nodige opnemingen, verificaties, onderzoeken en waarderungen om op een door haar gekozen datum de inventaris op te maken van al haar bezittingen, vorderingen, schulden en verplichtingen van welke aard ook, die betrekking hebben op haar bedrijf, en van de eigen middelen daaraan verstrekt. Deze inventaris wordt ingericht overeenkomstig het rekeningstelsel van de onderneming.

Nadat de rekeningen in overeenstemming zijn gebracht met de gegevens van de inventaris worden ze samengevat en beschreven in een staat, zijnde de jaarrekening.

De jaarrekening en de inventarisstukken waarop zij steunt, worden overgeschreven in een boek; de stukken die wegens hun omvang bezwaarlijk kunnen worden overgeschreven, worden in dat boek samengevat en erbij gevoegd.

De Koning kan maatstaven voor de waardering van de inventaris, alsmede de vorm en de inhoud van de jaarrekening bepalen.

Art. 8.

§ 1. De boeken worden per blad genummerd; ze vormen elk in hun soort een doorlopende reeks; ze dragen de vermelding van hun soort, hun plaats in de reeks en de naam, de firma of de bijzondere naam van de onderneming.

§ 2. De boeken worden op zodanige wijze gehouden dat de materiële continuïteit ervan, evenals de regelmatigheid en de onveranderlijkheid van de boekingen zijn verzekerd.

De Koning stelt nadere regels voor het houden en bewaren van de boeken. Hij kan de werkwijze voorgeschreven in artikel 4, derde en vierde lid, vervangen of toestaan dat ze, onder de voorwaarden die Hij bepaalt, wordt vervangen door een andere die de materiële continuïteit van de boeken evenals de regelmatigheid en de onveranderlijkheid van de boekingen waarborgt.

(Paragraaf 1 aldus vervangen bij artikel 5 van het koninklijk besluit n° 22 van 15 december 1978, paragraaf 2 bij artikel 3 van deze wet.)

Art. 9.

§ 1. De boeken worden naar tijdsorde bijgehouden, zonder enig wit vak of enige weglating. In geval van correctie moet het oorspronkelijk geschrevene leesbaar blijven.

§ 2. De ondernemingen moeten hun boeken bewaren gedurende tien jaar, te rekenen van de eerste januari van het jaar dat op de afsluiting volgt.

(Paragraaf 2 aldus gewijzigd bij artikel 4 van deze wet.)

Art. 10.

§ 1. De Koning bepaalt de vorm en de inhoud van de balans, de resultatenrekening en de toelichting die volgens de wet moeten worden neergelegd.

§ 2. De Koning kan de ondernemingen die daartoe niet verplicht zijn krachtens de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen verplichten tot het laten controleren en het openbaar maken van hun jaarrekening, evenals tot het opmaken en het openbaar maken van een jaarverslag en een controleverslag over deze jaarrekening, volgens de regels, op de wijze en binnen de termijnen die Hij bepaalt.

Ten aanzien van de openbare instellingen die onder het eerste lid vallen, kan Hij bijzondere regels stellen en voorschrijven dat de neerlegging zal geschieden binnen een door Hem te bepalen termijn, te rekenen van de datum van jaarafsluiting, ook al is de procedure van toezicht en van goedkeuring waaraan de jaarrekening in voorkomend geval onderworpen is, nog niet beëindigd. In dat geval wordt uitdrukkelijk vermeld dat de bedoelde procedure nog niet beëindigd is.

Deze paragraaf is niet van toepassing op de ondernemingen die de criteria bedoeld in artikel 12, § 2, niet overschrijden.

(Paragraaf 1 aldus vervangen bij artikel 38 van de wet van 24 maart 1978, paragraaf 2 ingevoegd bij artikel 5 van deze wet.)

Art. 11.

De Koning kan:

1° de ondernemingen die Hij aanwijst, verplichten tot het opmaken, het laten controleren en het openbaar maken van een geconsolideerde jaarrekening, evenals tot het opmaken en het openbaar maken van een jaarverslag en een controleverslag over die geconsolideerde jaarrekening, volgens de regels, op de wijze en binnen de termijnen die Hij bepaalt;

2° de door Hem op grond van de artikelen 4, zesde lid, 7, vierde lid, 10 en 11, 1° gestelde regels aanpassen en aanvullen naar gelang van de bedrijfstakken of economische sectoren;

3° voor de ondernemingen die een zekere omvang, door Hem bepaald, niet te boven gaan, de door Hem op grond van de artikelen 4, zesde lid, 7, vierde lid, 10 en 11, 1° en 2°, gestelde regels aanpassen en aanvullen, alsmede voor die ondernemingen vrijstelling geven van de toepassing van alle of bepaalde van die regels. Deze aanpassingen, aanvullingen en vrijstellingen kunnen verschillen naargelang van het voorwerp van de bedoelde besluiten en de rechtsvorm van de onderneming.

(Aldus vervangen bij artikel 6 van deze wet.)

Art. 12.

§ 1. De ondernemingen die voldoen aan de criteria vermeld in § 2, kunnen hun jaarrekening opmaken, aan de algemene vergadering van aandeelhouders voorleggen en openbaar maken volgens een verkort schema, dat door de Koning wordt vastgesteld.

§ 2. Het bepaalde in § 1 is van toepassing op de ondernemingen die niet meer dan één der volgende criteria overschrijden :

- jaargemiddelde van het personeelsbestand 50 ;
- jaaromzet, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde, 80 miljoen frank ;
- balanstotaal 40 miljoen frank ;

tenzij zij één der volgende criteria overschrijden :

- jaargemiddelde van het personeelsbestand 100 ;
- jaaromzet, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde, 160 miljoen frank ;
- balanstotaal 80 miljoen frank.

De Koning kan de in het vorige lid vermelde cijfers wijzigen ; Hij bepaalt de wijze waarop ze worden berekend.

§ 3. Wanneer een onderneming die voldoet aan de criteria van § 2, valt onder de besluiten ter uitvoering van artikel 15*b*, tweede lid, van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, en haar jaarrekening volgens het verkort schema heeft opgemaakt, moet zij aan de ondernemingsraad samen met die jaarrekening de gegevens meedelen die met toepassing van § 1 zijn samengevoegd of weggelaten.

(Aldus vervangen bij artikel 7 van deze wet.)

Art. 13.

De koninklijke besluiten ter uitvoering van deze wet worden genomen na overleg in de Ministerraad.

De besluiten ter uitvoering van artikel 4, zesde lid, artikel 7, vierde lid, de artikelen 10, 11, 1° en 3°, en 12 worden genomen na advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.

(Het tweede lid aldus gewijzigd bij artikel 8 van deze wet.)

Art. 14.

De Koning stelt een Commissie voor Boekhoudkundige Normen in ; deze heeft tot taak :

- 1° de Regering en het Parlement op hun verzoek of uit eigen beweging van advies te dienen ;
- 2° door middel van adviezen en aanbevelingen bij te dragen tot de ontwikkeling van de leer van het boekhouden en de beginselen te bepalen van een regelmatige boekhouding.

Art. 15.

De Minister van Economische Zaken kan in bijzondere gevallen, na een met redenen omkleed advies van de in artikel 14 vermelde commissie, toestaan dat wordt afgeweken van de regels vastgesteld op grond van artikel 4, zesde lid, van artikel 7, vierde lid, en van de artikelen 10, 11 en 12. Deze bevoegdheid wordt op dezelfde wijze door de Minister van Middenstand uitgeoefend ten aanzien van de ondernemingen bedoeld in artikel 12, § 2. De commissie wordt in kennis gesteld van het besluit van de Minister.

(Aldus gewijzigd bij artikel 8 van deze wet.)

Art. 16.

§ 1. Artikel 5 en de artikelen 10 en 15 van deze wet, evenals de besluiten genomen ter uitvoering van artikel 4, zesde lid, en van artikel 7, vierde lid, zijn niet van toepassing op kredietinstellingen waarvoor een bijzondere wet geldt, op door die instellingen erkende kredietverenigingen, op banken, op private spaarkassen, op ondernemingen die onder hoofdstuk I van de wet van 10 juni 1964 en op ondernemingen die onder het koninklijk besluit n° 64 van 10 november 1967 vallen.

§ 2. De artikelen 5 en 12 zijn niet van toepassing :

- 1° op de verzekeringsondernemingen en ondernemingen voor hypothecair krediet en kapitalisatie ;
- 2° op de wisselagenten.

Artikel 4, zesde lid, artikel 7, vierde lid, artikel 10, § 1, artikel 11, 2°, en artikel 15 zijn niet van toepassing op de verzekeringsondernemingen die door de Koning zijn toegelaten op grond van de wetgeving betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen.

(Het tweede lid van paragraaf 2 aldus gewijzigd bij artikel 10 van deze wet.)

Art. 17.

Met geldboete van vijftig frank tot tienduizend frank worden gestraft de natuurlijke personen die koopman zijn en de bestuurders, zaakvoerders, directeurs en procuratiehouders van rechtspersonen, die wetens de bepalingen overtreden van de artikelen 2 en 3, eerste en derde lid, van de artikelen 4 tot 9 of van de ter uitvoering van artikel 4, zesde lid, van artikel 7, vierde lid, van artikel 8, § 2, en van de artikelen 10 en 11 genomen besluiten. Zij worden gestraft met gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met geldboete van vijftig tot tienduizend frank of met één van die straffen alleen, als zij met bedrieglijk opzet hebben gehandeld.

De natuurlijke personen die koopman zijn, op wie artikel 5 van toepassing is, en de zaakvoerders, directeurs of procuratiehouders van vennootschappen waarop datzelfde artikel 5 van toepassing is, worden wegens overtreding van de bepalingen van de artikelen 5 en 7 en van die van de artikelen 6, 8 en 9 en van de besluiten ter uitvoering daarvan, in zover zij betrekking hebben op de boeken waarvan sprake is in de artikelen 5 en 7, alleen dan met de in het eerste lid gestelde straffen gestraft, wanneer de onderneming failliet is verklaard.

Met geldboete van vijftig frank tot tienduizend frank wordt gestraft hij die als commissaris, commissaris-revisor, revisor of onafhankelijk deskundige rekeningen, jaarrekeningen, balansen en resultatenrekeningen of geconsolideerde rekeningen van ondernemingen attesteert of goedkeurt, terwijl niet is voldaan aan de in het eerste lid genoemde bepalingen, en hij daarvan kennis heeft of niet heeft gedaan wat hij had moeten doen om zich te vergewissen of aan die bepalingen is voldaan. Hij wordt gestraft met gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met geldboete van vijftig frank tot tienduizend frank of met één van die straffen alleen, als hij met bedrieglijk opzet heeft gehandeld.

Het eerste boek van het Strafwetboek, hoofdstuk VII en artikel 85 niet uitgezonderd, is mede van toepassing op de misdrijven in dit artikel omschreven.

De ondernemingen bedoeld in artikel 1, eerste lid, zijn burgerrechtelijk aansprakelijk voor het betalen van de geldboeten waartoe hun bestuurders, zaakvoerders, directeurs, procuratiehouders of aangestelden krachtens dit artikel veroordeeld zijn.

(Het eerste en het vijfde lid aldus gewijzigd bij artikel 9 van het koninklijk besluit n° 22 van 15 december 1978, het tweede lid bij artikel 58 van de wet van 30 maart 1976; het eerste en tweede lid vervolgens gewijzigd en het derde lid vervangen bij artikel 11 van deze wet.)

HOOFDSTUK II

Wijziging van het Wetboek van Koophandel

Art. 18.

De artikelen 20 tot 24 van titel III van boek I van het Wetboek van Koophandel worden gewijzigd als volgt :

« Artikel 20. Een regelmatig gevoerde boekhouding kan door de rechter aangenomen worden om tussen kooplieden als bewijs te dienen betreffende handelsverrichtingen.

Artikel 21. Onverminderd de bijzondere wetten kan de overlegging van de volledige boekhouding van een koopman, te weten de boeken, registers en boekingsstukken, niet in rechte bevolen worden dan inzake erfopvolging, gemeenschap of verdeling van een vennootschap en in geval van faillissement.

Artikel 22. De rechter kan in de loop van een rechtsgeding, zelfs ambsthalf, de openlegging bevelen van het geheel of van een gedeelte van de boekhouding van een koopman, ten einde daaruit te nemen hetgeen het geschil betreft.

Artikel 23. Wanneer de boekhouding waarvan de openlegging wordt aangeboden, gevorderd of bevolen, zich bevindt op een plaats te ver verwijderd van de rechtbank waarbij de zaak aanhangig is, kan deze aan de rechtbank van koophandel van die plaats of aan een vrederechter ambtelijke opdracht geven om inzage van de boekhouding te nemen en een proces-verbaal van de inhoud op te maken en over te zenden.

Artikel 24. De rechter kan de eed opleggen aan de partij die aanbiedt de bewijskracht van de boekhouding van de andere partij te erkennen, wanneer deze weigert haar boekhouding open te leggen. »

Art. 19.

§ 1. Artikel 65 van titel V van boek I van het Wetboek van Koophandel wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Onverminderd de bepalingen van hoofdstuk I van de wet op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, tekenen de wisselagenten en makelaars de transacties die zij afsluiten en de orders die zij ontvangen, onmiddellijk aan in één of meer boeken of beursboekjes ».

§ 2. Artikel 66 van titel V van boek I van het Wetboek van Koophandel wordt opgeheven.

(De eerste paragraaf aldus gewijzigd bij artikel 10 van het koninklijk besluit n° 22 van 15 december 1978.)

Art. 20.

In artikel 441, 2°, van het Wetboek van Koophandel worden de woorden « de registers die tot nakoming van de artikelen 8 en 9 van het Wetboek van Koophandel zijn gehouden » vervangen door de woorden « de boeken voorgeschreven in hoofdstuk I van de wet op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen ».

Art. 21.

Artikel 574, 6°, van het Wetboek van Koophandel wordt opgeheven.

Art. 22.

Artikel 577, 1°, van het Wetboek van Koophandel wordt vervangen door de volgende bepaling:

« 1° wanneer hij de boeken of boekingsstukken bedoeld in hoofdstuk I van de wet op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen geheel of gedeeltelijk heeft doen verdwijnen of de inhoud ervan bedrieglijk heeft weggenomen, uitgewist of veranderd ».

HOOFDSTUK III

Diverse bepalingen en opheffingsbepalingen

Art. 23.

Artikel 279², ingevoegd in het koninklijk besluit n° 64 van 30 november 1939 houdende het Wetboek der Registratie-, Hypotheek- en Griffierechten, door artikel 29 van de wet van 12 juli 1960, wordt aangevuld als volgt:

« 5° de processen-verbaal van nummering en visering van de koopmansboeken ».

Art. 24.

Opgeheven worden:

1° de artikelen 16 tot 19 van titel III van boek I van het Wetboek van Koophandel;

2° artikel 2, § 4, vierde lid, van de wet betreffende de economische reglementering en de prijzen, gewijzigd door de wet van 30 juli 1971.

Art. 25.

Deze wet treedt in werking op de eerste januari die volgt op het begin van de tweede maand nadat zij in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

De artikelen 7, vierde lid, 10, 11, 2°, 12 tot 18 en 23 treden echter in werking een maand nadat deze wet in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

De artikelen 7, vierde lid, 10, 11, 2°, 12 tot 18 en 23 worden echter van kracht een maand nadat deze wet in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

HOOFDSTUK III

Diverse bepalingen en overgangsbepalingen

Art. 13.

§ 1. Ten aanzien van de ondernemingen die geen enkel van de volgende drie criteria overschrijden:

- jaargemiddelde van het personeelsbestand 50;
- jaaromzet, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde, 50 miljoen frank;
- balanstotaal 25 miljoen frank,

zijn de bepalingen van het besluit ter uitvoering van de artikelen 7, vierde lid, en 10 van de bovengenoemde wet van 17 juli 1975 betreffende de vorm en de inhoud van de jaarrekening voor het eerst van toepassing op de jaarrekening over het boekjaar dat ingaat na 31 januari 1982 en zijn de bepalingen van het besluit ter uitvoering van artikel 4, zesde lid, van die wet betreffende het minimum genormaliseerd rekeningstelsel voor het eerst van toepassing bij het begin van het boekjaar dat ingaat na 31 januari 1982.

CHAPITRE III

Dispositions diverses et transitoires

Art. 13.

§ 1er. En ce qui concerne les entreprises qui ne dépassent aucune des trois limites suivantes:

- moyenne annuelle de travailleurs occupés 50;
- chiffre d'affaires annuel hors taxe sur la valeur ajoutée 50 millions de francs;
- total du bilan 25 millions de francs,

les dispositions de l'arrêté pris en exécution de l'article 7, alinéa 4 et de l'article 10 de la loi précitée du 17 juillet 1975 relatives à la forme et au contenu des comptes annuels s'appliquent pour la première fois aux comptes annuels de l'exercice prenant cours après le 31 janvier 1982 et les dispositions de l'arrêté pris en exécution de l'article 4, alinéa 6 de la même loi relatives au plan comptable minimum normalisé s'appliquent pour la première fois au début de l'exercice prenant cours après le 31 janvier 1982.

§ 2. De in § 1 gestelde datum van 31 januari 1982 wordt vervangen door die van 31 december 1984 voor de natuurlijke personen die koopman zijn, de vennootschappen onder firma en de gewone commanditaire vennootschappen die geen enkel van de in § 1 vermelde criteria overschrijden.

Art. 14.

De bijzondere wettelijke, bestuursrechtelijke en statutaire bepalingen die toepasselijk zijn op de openbare instellingen onderworpen aan de wet van 17 juli 1975 en die strijdig zijn of niet overeenstemmen met die wet of met de besluiten ter uitvoering daarvan, houden op gevolg te hebben.

De Koning kan in de wettelijke, bestuursrechtelijke en statutaire bepalingen de nodige wijzigingen aanbrengen om ze in overeenstemming te brengen met de voornoemde wet van 17 juli 1975 en de besluiten ter uitvoering daarvan.

Art. 15.

In artikel 73 van de wet van 30 juni 1975 betreffende het statuut van de banken, de private spaarkassen en bepaalde andere financiële instellingen wordt de tweede zin van het eerste lid als volgt gewijzigd:

« Hij kan deze ondernemingen verplichten tot het opmaken, het laten controleren en het openbaar maken van een geconsolideerde jaarrekening, evenals tot het opmaken en openbaar maken van een jaarverslag en een controleverslag over die geconsolideerde jaarrekening, volgens de regels, op de wijze en binnen de termijnen die Hij bepaalt ».

Art. 16.

§ 1. Artikel 11bis van de wet van 31 maart 1922 betreffende de vereniging van gemeenten in het kader van het openbaar belang, ingevoegd door het koninklijk besluit n° 279 van 31 maart 1936, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 11bis. — De jaarrekening van de vennootschap wordt ter griffie van de rechtbank van koophandel neergelegd overeenkomstig het voorschrift van artikel 80 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen onder vermelding dat deze jaarrekening onderworpen is aan een administratieve goedkeuringsprocedure ».

§ 2. In artikel 7 van de wet van 18 augustus 1907 betreffende het verenigen van gemeenten en van particulieren tot het inrichten van waterleidingen, ingevoegd door het koninklijk besluit n° 279 van 31 maart 1936, wordt het vierde lid vervangen door de volgende bepaling:

« De jaarrekening van de vennootschap wordt neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel overeenkomstig het voorschrift van artikel 80 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen met de vermelding dat deze jaarrekening onderworpen is aan een administratieve goedkeuringsprocedure ».

Art. 17.

In artikel 26, § 1, van de herstellwet van 10 februari 1981 inzake de fiscale en financiële bepalingen worden de woorden « artikel 12 van de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekeningen van de ondernemingen » vervangen door de woorden « artikel 12 van de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, zoals de tekst ervan is vastgesteld op het tijdstip waarop deze bepaling in werking treedt ».

§ 2. La date du 31 janvier 1982 prévue au § 1er est reportée au 31 décembre 1984 pour les commerçants, personnes physiques, les sociétés en nom collectif et les sociétés en commandite simple qui ne dépassent aucune des limites prévues au § 1er.

Art. 14.

Les dispositions des lois, règlements et statuts particuliers aux organismes publics soumis à la loi du 17 juillet 1975 qui sont contraires ou non conformes à cette loi ou aux arrêtés pris pour son exécution cessent d'avoir effet.

Le Roi peut apporter à ces lois, règlements ou statuts les modifications nécessaires pour les mettre en concordance avec la loi du 17 juillet 1975 et ses arrêtés d'exécution.

Art. 15.

A l'article 73 de la loi du 30 juin 1975 relative au statut des banques, des caisses d'épargne privées et de certains autres intermédiaires financiers, la deuxième phrase du premier alinéa est modifiée comme suit:

« Il peut imposer à ces entreprises l'établissement, le contrôle et la publicité de comptes consolidés, ainsi que l'établissement et la publicité de rapports de gestion et de contrôle relatifs à ces comptes consolidés, selon les règles et modalités et dans les délais qu'il détermine ».

Art. 16.

§ 1. L'article 11bis de la loi du 31 mars 1922 relative à l'association de communes dans un but d'utilité publique tel qu'introduit par l'arrêté royal n° 279 du 31 mars 1936 est remplacé par la disposition suivante:

« Article 11bis. — Les comptes annuels de la société sont déposés au greffe du tribunal de commerce conformément aux prescriptions de l'article 80 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales avec la mention selon laquelle ces comptes annuels sont soumis à une tutelle d'approbation ».

§ 2. A l'article 7 de la loi du 18 août 1907 relative aux associations de communes et de particuliers pour l'établissement de services de distribution d'eau, tel qu'introduit par l'arrêté royal n° 279 du 31 mars 1936, l'alinéa 4 est remplacé par la disposition suivante:

« Les comptes annuels de la société sont déposés au greffe du tribunal de commerce conformément aux prescriptions de l'article 80 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales avec la mention selon laquelle ces comptes annuels sont soumis à une tutelle d'approbation ».

Art. 17.

A l'article 26, § 1er, de la loi du 10 février 1981 de redressement relative aux dispositions fiscales et financières, les mots « l'article 12 de la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises » sont remplacés par les mots « l'article 12 de la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises, tel que le texte en est établi au moment de l'entrée en vigueur du présent article ».

HOOFDSTUK IV

WIJZIGINGEN IN HET WETBOEK
DER REGISTRATIE-, HYPOTHEEK-
EN GRIFFIERECHTEN

Art. 18.

Artikel 27 van het koninklijk besluit n° 64 van 30 november 1939 houdende het Wetboek der Registratie-, Hypotheek- en Griffierechten, bekrachtigd bij de wet van 16 juni 1947, wordt opgeheven.

Art. 19.

Artikel 35, 4° van hetzelfde besluit, gewijzigd bij de wet van 10 oktober 1967, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« 4° de notarissen en gerechtsdeurwaarders, ten aanzien van de akten, overeenkomstig artikel 26 aan hun akten gehecht of in hun handen neergelegd, zonder voorafgaande registratie; ».

Art. 20.

Artikel 39, 3° van hetzelfde besluit, gewijzigd bij de wet van 10 oktober 1967, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« 3° de akten die overeenkomstig artikel 26 zonder voorafgaande registratie worden aangehecht of neergelegd, ten kantore waar de akte van de notaris of de gerechtsdeurwaarder moet worden geregistreerd; ».

Art. 21.

Artikel 42 van hetzelfde besluit, gewijzigd bij de wet van 10 oktober 1967, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 42. — Voor elke overtreding van artikel 26 verbeurt de notaris of de gerechtsdeurwaarder een boete van 200 frank ».

Art. 22.

Artikel 256 van hetzelfde besluit, gewijzigd bij de wet van 14 augustus 1947 wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 256. — § 1. In geval van te late neerlegging, ter griffie van de rechtbank van koophandel, van een stuk dat er moet worden neergelegd overeenkomstig de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, wordt een boete verbeurd van 500 tot 10.000 frank per maand vertraging, waarbij elke begonnen maand voor een volle maand wordt gerekend. Het bedrag van de boete wordt binnen die perken vastgesteld door de Minister van Financiën of zijn gemachtigde.

» § 2. In de gevallen waarin voor de neerlegging van een in § 1 bedoeld stuk geen termijn is gesteld bij de wet, kan de Koning er één voorschrijven. »

Art. 23.

Artikel 257 van hetzelfde besluit wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 257. — Wat de openbare akten betreft, is de boete verschuldigd door de instrumenterende notaris; wat de onderhandse akten betreft, is ze hoofdelijk verschuldigd door de hoofdelijk aansprakelijke vennoten of door de zaakvoerders, bestuurders of vereffenaars. »

CHAPITRE IV

MODIFICATIONS AU CODE DES DROITS
D'ENREGISTREMENT, D'HYPOTHEQUE
ET DE GREFFE

Art. 18.

Dans l'arrêté royal n° 64 du 30 novembre 1939 contenant le Code des Droits d'Enregistrement, d'Hypothèque et de Greffe, confirmé par la loi du 16 juin 1947, l'article 27 est abrogé.

Art. 19.

Dans le même arrêté, l'article 35, 4°, modifié par la loi du 10 octobre 1967, est remplacé par la disposition suivante:

« 4° aux notaires et huissiers de justice, pour les actes qui sont annexés à leurs propres actes ou déposés en leurs mains, selon les prévisions de l'article 26, sans avoir été préalablement enregistrés; ».

Art. 20.

Dans le même arrêté, l'article 39, 3° modifié par la loi du 10 octobre 1967, est remplacé par la disposition suivante:

« 3° les actes qui sont annexés ou déposés selon les prévisions de l'article 26, sans avoir été préalablement enregistrés, au bureau où doit être enregistré l'acte du notaire ou de l'huissier de justice; ».

Art. 21.

Dans le même arrêté, l'article 42, modifié par la loi du 10 octobre 1967, est remplacé par la disposition suivante:

« Article 42. — Il est encouru une amende de 200 francs par les notaires et huissiers de justice, pour toute contravention à l'article 26 ».

Art. 22.

Dans le même arrêté, l'article 256, modifié par la loi du 14 août 1947, est remplacé par la disposition suivante:

« Article 256. — § 1er. En cas de dépôt tardif au greffe du tribunal de commerce, d'un document qui doit y être déposé conformément aux lois coordonnées sur les sociétés commerciales, il est encouru, par mois de retard, une amende de 500 à 10.000 francs, tout mois commencé étant compté comme entier. Le montant de l'amende est fixé, dans les limites susvisées, par le Ministre des Finances ou son délégué.

» § 2. Dans les cas où aucune disposition légale ne prévoit un délai de rigueur pour le dépôt d'un document visé au § 1er, le Roi peut prescrire un délai pour le dépôt. »

Art. 23.

Dans le même arrêté, l'article 257 est remplacé par la disposition suivante:

« Article 257. — Cette amende est due, quant aux actes publics, par le notaire instrumentant, et, quant aux actes sous seing privé, solidairement par les associés solidaires ou par les gérants, administrateurs ou liquidateurs. »

Gegeven te Brussel, 18 september 1981.

BOUDEWIJN.

VAN KONINGSWEGE :

*De Vice-Eerste Minister
en Minister van Economische Zaken,*

W. CLAES.

*De Vice-Eerste Minister
en Minister van Middenstand,
van het Plan en Adjunct voor de Franse Gemeenschap,*

J. DESMARETS.

De Minister van Financiën,

R. VANDEPUTTE.

De Minister van Justitie,

Ph. MOUREAUX.

Donné à Bruxelles, le 18 septembre 1981.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :

*Le Vice-Premier Ministre
et Ministre des Affaires économiques,*

W. CLAES.

*Le Vice-Premier Ministre
et Ministre des Classes moyennes,
du Plan et Adjoint à la Communauté française,*

J. DESMARETS.

Le Ministre des Finances,

R. VANDEPUTTE.

Le Ministre de la Justice,

Ph. MOUREAUX.